

Општина Доњевац

***Стратегија развоја малих и средњих предузећа
и предузетништва у општини***

ДОЉЕВАЦ

за период 2009. до 2013. године

- Ревидирана верзија -

Доњевац, април 2012. год.

На основу члана 37 става 1, тачке 31. Статута општине Доњевац, (Сл. лист града Ниша, број 69/2008, 89/2010 и 14/2012),

Скупштина општине Доњевац на седници одржаној дана 27.04.2012 године, донела је

Стратегију за развој МСПП-а у општини Доњевац

за период од 2009. – 2013. године

Ова Стратегија је резултат ТИМСКОГ рада, чији су чланови из општине Доњевац, донаторског програма LEDIB, који финансира Влада краљевине Данске и консултантске фирме MAXIMA CONSULTING из Београда.

Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва у општини Доњевац за период 2009. до 2013. године, је последња фаза реализације пројекта „Подизање капацитета у општинама Нишавског округа“ путем којег је LEDIB желео да пружи практичну структурирану подршку релевантним општинама, кроз серију тренинга, техничке подршке и планирања.

У читавом процесу планирања примењиван је партиципативни приступ, у којем су локални актери, а пре свега представници Општине и предузетници са територије општине Доњевац узели активно учешће, дајући драгоцене смернице за овај стратешки документ.

А. Општина Доњевац (представници Општине, привредници и НВО)

1. Горан Љубић, Председник општине Доњевац
2. Јовица Пешић, Начелник одељења за привреду и финансије
3. Братислав Китановић, одборник у СО
4. Миљан Младеновић, члан комисије за ЛЕР

Б. ЛЕДИБ (LEDIB)

1. Карстен Лунд, координатор за Србију
2. Жарко Симовић, експерт за локални економски развој

Ц. Максима консалтинг (Maxima Consulting), Београд

1. Др Роберт Молнар
2. Др Саша Кристић
3. Др Ана Јоловић
4. Индира Верем Коман

Д. Представници из локалне заједнице

1. Александар Петровић, привредник
2. Драган Митић, привредник
3. Зоран Љубић, привредник
4. Братислав Стојановић, предузетник
5. Саша Марјановић, Удружење привредника „Копријан“

Преамбула (2012. год.)

Након прве године имплементације Акционог плана Стратегије, уочена су одређена одступања од планираног, највише због ефеката које је светска економска криза проузроковала и у нашој земљи. У настојањима да себи обезбеди поуздан инструмент локалног економског развоја општина Дољевац је током 2011. год. израдила ревидирану верзију Стратегије малих и средњих предузећа и предузетништва на територији општине Дољевац за период 2009-2013. год.

У изради ревидиране верзије Стратегије примењена је иста методологија као и приликом израде првобитне. То значи да се приступило систематски и у партнерству са Програмом локалног економског развоја на Балкану финансираног од стране Министарства спољних послова Краљевине Данске - ЛЕДИБ (LEDIB).

Пројектни тим

Преамбула

У складу са савременим европским и светским токовима, али и са постојећим законским оквирима, општина Дољевац предузима значајне кораке у планирању сопственог развоја. Након израде Стратешког плана развоја Општине, значајан искорак у стратешком планирању је управо Стратегија развоја малих и средњих предузећа и предузетништва за период 2009. до 2013. године (у наставку: Стратегија).

Као један од стубова економског развоја, данас је у свету препознат и признат сектор малих и средњих предузећа и предузетништва (у наставку: сектор МСПП). Европска комисија је израдила Оквирни програм за конкурентност и иновативност за период 2007-2013. год., са фокусом на сектор МСПП. Многе земље су своје националне стратегије развоја овог сектора већ ускладиле са поменутиим Програмом, а међу њима је и Србија. Национални стратешки документ у овој области је Стратегија развоја конкурентних и иновативних малих и средњих предузећа за период 2008. до 2013. године, која поред претходно наведених докумената представља основ за израду ове Стратегије.

Изради ове Стратегије се приступило систематски и у партнерству са LEDIB организацијом која реализује Програм локалног економског развоја на Балкану, са фокусом на развој сектора МСПП. Тако је у децембру 2008. године потписан Анекс Меморандума о разумевању између општина Нишавског округа и LEDIB, чиме се и званично кренуло у реализацију пројекта „Јачање капацитета општина Нишавског округа“ (у наставку: Пројекат). Један од крајњих резултата тог Пројекта је и ова секторска Стратегија.

Да би се стекли и други неопходни предуслови за израду Стратегије, Скупштина општине је 12. 03. 2009. год. донела Решење о давању сагласности за припрему секторског развојног плана.

И коначно, на својој седници од 25.12.2009. године, Скупштина општине Дољевац је усвојила Нацрт Стратегије, чиме је она постала и њен званични документ.

Пројектни тим

Порука Председника Општине

У име општине Дољевац, најпре се желим захвалити свима који су учествовали у изради Стратегије развоја малих и средњих предузећа и предузетништва, у партнерству са LEDIB организацијом.

Развој малих и средњих предузећа и предузетништва представља основни фактор развоја сваке модерне економије. Мала и средња предузећа стимулишу приватно власништво и предузетничке активности, брзо се прилагођавају променама, повећавају запошљеност, промовишу различитост.

Приближавање Европској Унији представља усклађивање системског амбијента у побошању климе предузетништва, приватне иницијативе, развоја малих и средњих предузећа. Општина Дољевац тежи да утиче на стварање повољније пословне климе за развој МСП. Ово опредељење има упориште у актуелним светским процесима, који преферирају управо развој малих и средњих предузећа, користећи профитну ефикасност и доказане предности прилагодљивости малог бизниса .

У складу са Стратегијом одрживог развоја Општине Дољевац, развој малих и средњих предузећа је препознат као приоритет, предуслов за привредни развој, излазак из круга најнеразвијенијих, основ за отварање нових, одрживих радних места,останак кадрова и подстицај низу других позитивних кретања у руралним срединама.

Први корак на овом плану је доношење Стратегије за развој МСПП. Циљ овог документа је да укаже на приоритете и активности које је неопходно предузети у наредном преиоду на плану развоја МСПП.

Желимо да ова Стратегија буде документ који ћемо заједнички донети и чијом применом ћемо сви бити задовољни.

*Горан Љубић,
Председник Општине Дољевац*

САДРЖАЈ

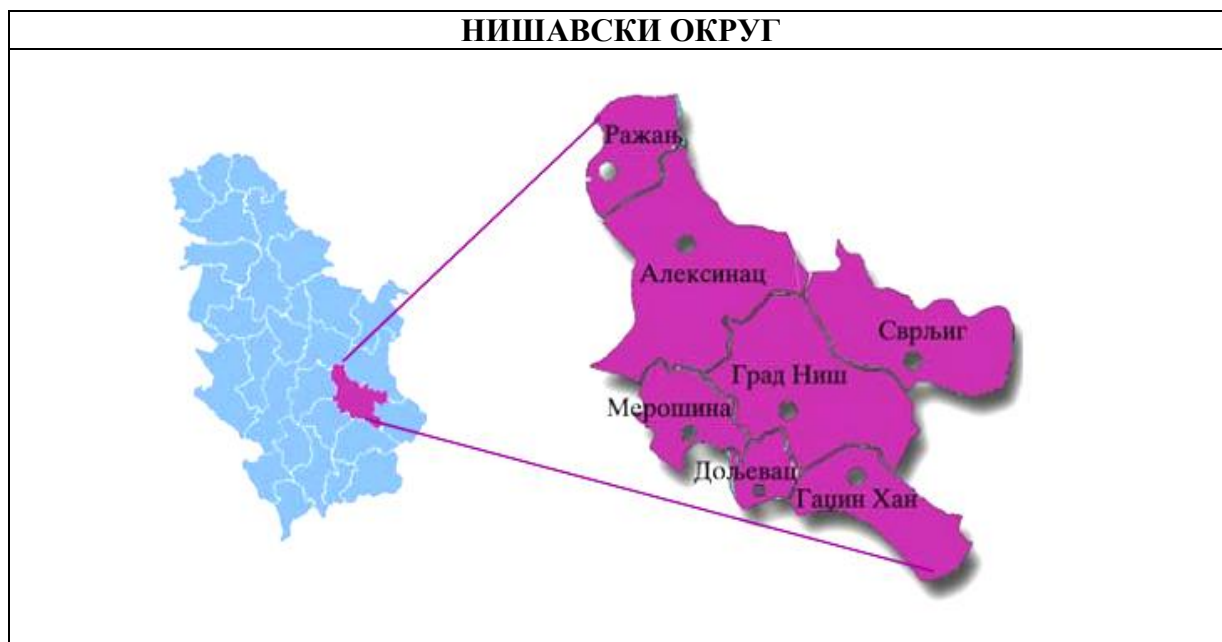
ПРЕАМБУЛА	...	2
ПИСМО ПРЕДСЕДНИКА	...	3
1. ОПШТИ ПОДАЦИ О ОПШТИНИ	...	5
1.1. Административни и географски положај	...	5
1.2. Кратак историјат развоја МСПП у Општини	...	6
1.3. Становништво	...	7
1.4. Локална самоуправа	...	8
2. ИНДИКАТОРИ	...	10
3. ЕКОНОМСКИ РАЗВОЈ	...	14
3.1 Тренутна ситуација	...	14
3.2 Институционална подршка развоју МСП и предузетништва	...	19
3.3 SWOT анализа	...	22
4. СТАНОВНИШТВО, ОБРАЗОВАЊЕ И КВАЛИТЕТ ЖИВОТА	...	24
4.1 Тренутна ситуација	...	24
4.2 SWOT анализа	...	28
5. ДЕФИНИСАЊЕ СТРАТЕГИЈЕ	...	29
5.1 Изјава о визији сектора МСПП	...	29
5.2 Дефинисање приоритета, мера и циљева	...	30
6. АКЦИОНИ ПЛАН СТРАТЕГИЈЕ	...	32
7. МОНИТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА	...	41
АНЕКС	...	42

1. Општи подаци о општини

1.1. Административни и географски положај

Општина Дољевац је општина Нишавског округа у централној Србији. Општина Дољевац заузима површину од 121 км² на којој, према попису из 2002. године, у 16 насеља са 5.450 домаћинстава живи 19.561 становника. По површини долази у ред најмањих општина у Србији, што са бројем становника и густином насељости није случај. Са просечном густином од 169 становника/км² сврстава се у ред густо насељих подручја и општина.

Дољевачка општина је окружена територијом града Ниша (18 км удаљеним) и општинама Гаџин Хан, Лесковац, Житорађа и Мeroшина

Центар општине је насеље Дољевац. Поред насеља Дољевац у општини се налази још 15 насељених места, и то:

1. Белотинац,	6. Мекиш,	11. Турлина,
2. Клисура,	7. Орљане,	12. Чапљинац,
3. Кнежица,	8. Перутина,	13. Чечина,
4. Кочане,	9. Пуковац,	14. Шаиновац
5. Малошиште	10. Русна	15. Шаринац

Географски, територија општине Дољевац обухвата део плодне јужноморавске долине између градова Ниша и Лесковца, односно јужни део Нишке и северни део Лесковачке котлине, које су у њеном средишњем делу повезане познатим Корвинградским теснацем. Овај интересантан природни пролаз кроз који се провлаче Јужна Морава, железничка пруга и друге саобраћајнице, чине најистуренији обронак планине Селичевике, на коме се налазе остаци древног средњовековног града Копријана, у народу званог Корвинград, са

источне, и омање брдо Кумига, на чијем се врху налази још старија, више пута рушена и обнављана црква св. Јована, са западне стране. Својим положајем, изгледом и старином два споменика доминирају широм околином и издалека привлаче пажњу и пркосе времену.

На западу је дољевачко подручје широко отворено према Топлици и Добричу, захватајући југоисточне плодне таласасте делове овог познатог поља, док на истоку просторно мањи део општинског атара чине питоме падине и планински делови Селичевике.

Дољевац са околином има веома повољан саобраћајно - географски положај. Централним делом општине, од севера према југу, пролазе главна железничка и друмска магистрала

Београд - Ниш - Солун - Атина, преко којих је Општина директно укључена у мрежу међународног саобраћаја. У Дољевцу се, од главне железничке пруге, одваја пруга која долином Топлице води према Косову и Метохији, а ту се од главне друмске магистрале, такође одваја пут у истом правцу, а даље према Црној Гори и Јадранском мору.

Кроз насеља општине од Ниша према Лесковцу, пролазе још два, за локални и међуградски саобраћај, врло важна пута. Један пут је део некада главне друмске саобраћајнице Београд-Ниш-Скопље, а други је део траке старог аутопута од Дољевца до Ниша. Од ових путева

гранају се асфалтни путеви до свих насељених места општине и шире околине, тако да су сва насеља саобраћајно добро повезана са седиштем Општине, околним градовима и суседним општинама.

1.2. Кратак историјат развоја МСПП у Општини

Први поуздани подаци о подручју садашње општине Дољевац и њеним насељима, а након доласка Словена, потичу из XIV века. То су писани извори и трагови материјалне културе из времена српске средњовековне државе, до великог Косовског боја и српске деспотовине до њеног коначног пада под турску власт.

У најстарије трагове материјалне културе и писане изворе спадају они који се односе на средњовековни град Копријан. Рушевине тог града који данас стоје на последњем обронку планине Селичевике, с десне стране Јужне Мораве, 12 км јужно од Ниша и у непосредној близини Дољевца, познате су у науци и код народа ових крајева под називима Курвинград и Корвинград. Прве поуздане и детаљније податке о насељености простора у сливовима Јужне Мораве, Топлице и Пусте реке, у Средњем веку пружају турски дефтери (пописи) из XV века, односно из времена непосредно пре и после коначног пада ових крајева под турску власт. У тим пописним књигама се налазе подаци о садашњим насељима дољевачке општине који уједно говоре и о њиховој старини.

Становништво овог краја до Првог светског рата бавило се искључиво пољопривредом, а она је у периоду између два светска рата била основна привредна грана. Становници су се бавили обрадом земље, сточарством, виноградарством и воћарством.

За промене у друштвено-економском бићу села и сељака значајна је појава и развој неких нових привредних грана. Село, нарочито дуж пруге и важних путних праваца, стиже постепено нове облике јавног и друштвеног живота и понашања.

За задовољавање повећаних кућевних потреба производима и артиклима који се не могу произвести у домаћинству, као што су неки неопходни колонијално-индустријски, занатски и други производи, за које су морали да иду у град, отварају се у селима трговачке радње и бакалнице. Из истих и сличних разлога развија се и занатство, а отварањем кафана у селима поред прометнијих путева, а посебно у Пуковцу, Кочану и Дољевцу ударају се темељи у развоју сеоског угоститељства.

Развој занатства обухватао је радње које су највише биле у функцији пољопривреде и сточарства, као што су: ковачке, поткивачке, коларско-столарске, пинтерске и слично, затим абацијско-кројачке, лимарске, лицидерске и друге. За мељаву житарица било је више воденица, а највише на Пустој реци, Топлици и Југбогдановачкој реци. Највише је трговачких радњи, разних дућана, занатских радњи и кафана било у Пуковцу. Захваљујући свом положају и величини у односу на села у окружењу, у тим годинама Пуковац је постепено израстао у трговачко и занатско средиште овог краја. Те карактеристике добија нарочито од средине тридесетих година XX века, када се у селу формира пијаца за продају и размену пољопривредних производа, стоке и сточарских производа, занатске, индустријске и друге робе.

Већ у првим послератним годинама, тачније 1948. године, у Дољевцу су изграђени објекти и формирано предузеће за прераду конопље под називом Кудељарско предузеће "Татко"-Дољевац, при чему се полазило од тога да је овај крај и шире подручје јужне Србије било познато по производњи конопље. Тих година, такође у Дољевцу, основано је и Млинско предузеће "Црвена Звезда", које је обављало делатност у објектима индустријског млина браће Димитријевић. У Белотинцу су, непосредно после Другог светског рата, изграђени објекти у којима је радио Самостални погон "Хладњача"-Белотинац, бавећи се клањем и прерадом живине, а затим ситне и крупне стоке. Током седме и осме деценије прошлог века, ова позната кланица била је у саставу "Агроекспорта" из Београда и била је у функцији извозне кланице. Крајем шездесетих година XX века, кланица је пресељена у Дољевац. Она спада у ред најстаријих привредних организација у Општини, а данас послује под називом Кланица "Топлица" и бави се клањем крупне и ситне стоке, као и продајом месних производа и друге робе.

1.3. Становништво

Укупан број становника општине Дољевац, по попису из 2002. године износи 19.561.

У првим деценијама после Другог светског рата досељавање из крајева ван подручја Општине било је јаче изражено од исељавања, али не у свим насељима, и представљао је значајну компоненту у порасту становништва, пре свега у Дољевцу. У овом периоду испољавају се миграциона кретања у већем обиму и у оквиру Општине, а одвијају се у

правцу иселјавања из једних и насељавања у друга насеља, највише по месту рада или због бољих услова за живот.

Територијална јединица	Становништво Укупно:		Пораст или пад броја становника 1991.-2002. год.		
	1991. год.	2002. год.	укупно	просечно годишње	просечан годишњи пад на 1000 становника
Република Србија	7.576.837	7.498.001	-78.836	-7.167	-1.0
Нишавски округ	389.838	381.757	-8.081	-735	-1.9
Општина Дољевац	20.637	19.561	-682	-62	-9,1

Општина Дољевац, има озбиљних проблема са депопулацијом – одливом становништва.

Још једна значајна карактеристика у развоју становништва дољевачке општине, од ослобођења до данас, је промена у њеној економско-социјалној структури. Непосредно после Другог светског рата, доминантно место у структури становништва чинило је пољопривредно становништво, са извесним процентом мешовитог становништва (радници који су се бавили и пољопривредном производњом) и занемарљивим бројем непољопривредног становништва. Већ од првих послератних година отвара се процес масовног запошљавања радника, такође масовног школовања младе генерације и њеног преласка у друге делатности, што утиче на рапидно смањивање чисто пољопривредног становништва и повећање категорије мешовитог и непољопривредног становништва.

Иако на територији Општине живе припадници петнаестак различитих народа, што је чини мултинационалном општином, изузев Срба остали народи чине свега 6% од укупног броја становништва. Од осталих народа треба споменути Роме којих има, на територији општине, 1.049 и они чине 5,17 % укупног становништва.

Према прелиминарним резултатима пописа становништва у Србији из 2011. год., укупан број становника у општини Дољевац је 19.158. Овај податак сврстава општину Дољевац у једну од ретких руралних средина које су очувале људски потенцијал и показатељ је одрживости развоја.

1.4. Локална самоуправа

Укупан број запослених у органима локалне самоуправе износи 46.

Организациона структура локалне самоуправе представљена је следећом табелом:

Назив	Број запослених
ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ И ОПШТИНСКО ВЕЋЕ	2
СКУПШТИНА ОПШТИНЕ	2
ОПШТИНСКА УПРАВА ОПШТИНЕ ДОЉЕВАЦ	42
Начелник општинске управе	1
Одељење општинских послова и ванпривредних делатности	24
Одељење за привреду и финансије	13
Одељење за наплату локалних пореских прихода	4
Укупно:	46

Буџет општине Доњевац у последњих неколико година се кретао према подацима датим у следећој табели:

Година	Укупан општински приход	Укупан општински приход по главни становника
2003.	59.320.000	3.057
2004.	66.333.000	3.455
2005.	88.031.000	4.648
2006.	115.939.000	6.218
2007.	158.805.000	8.636
2008.	215.133.000	10.998
2009.	192.000.000	9.815
2010.	207.000.000	10.582
2011.	249.960.000	13.047

Планирани буџет Општине у 2012. години износи 320.000.000,00 динара.

Интернет презентација

Општина Доњевац има своју званичну Интернет презентацију на адреси: www.opstinadoljevac.rs <http://www.sodoljevac.co.rs/>. У међувремену Општина је формирала Канцеларију за локални економски развој, као и Канцеларију за младе, чији се рад може пратити преко званичног сајта, на посебним веб страницама које су израђене за ове канцеларије (www.opstinadoljevac.rs/kler и www.opstinadoljevac.rs/kzm).

Међутим, оно што је значајније за ову Стратегију је то што је општина Доњевац израдила и свој привредни сајт који је доступан на адреси <http://doljevac.opstinesrbije.com>. На овом сајту доступне су све релевантне привредне информације, а између осталог и списак привредних субјеката, као и регистар предузећа и радњи у Општини.

2. Индикатори

У општини Дољевац видљиви су различити трендови раста и пада бруто дохотка који се смењују у природима од по две до три године, ако не и чешће. Раст прихода којије наступио у периоду од 2006. до 2008. године имао је снажне узлазне тенденције (23.667 динара до 36.733 динара и од 52,86% до 80,42% републичког просека) да би потом наступио пад и стагнација (31.856 динара 2009. до 33.568 динара 2011. године). У односу на републички просек задржан је сличан однос (62,32% 2009. до 66,12% 2011. године) после евидентног пада са 80,42% просека Србије у 2008. години.

Графикон 1 – Просечна бруто зарада и њено одступање у општини Дољевац и Републици Србији у периоду од 2006. до 2011. година

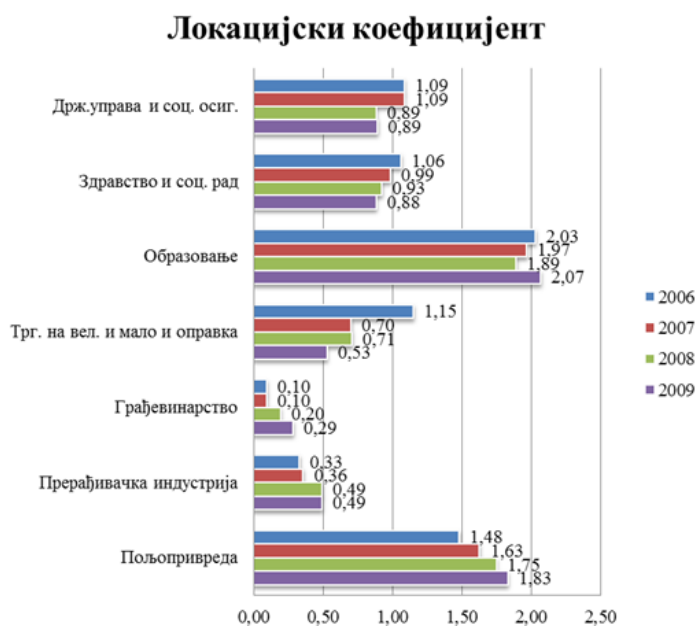
У посматраном периоду од 2005. до 2009. године видљивља је тенденција смањења броја становника, али смањење броја запослених има израженији тренд пада од тренда пада становника уопште. Тако имамо ситуацију да су у посматраном периоду проценти учешћа активног у укупном становништву остали на сличним нивоима, како у Републици тако и у општини (67,09% 2005. и 67,68% 2009. у Србији односно 64,15% 2005. и 64,23% 2009. године у општини Дољевац). Истовремено опада учешће запослених у активном становништву, како на нивоу Србије (41,45% 2005. до 38,12% 2009. године) тако и нивоу општине Дољевац (14,26% 2005. до 13,30% 2009. године). Разлика нивоа учешћа запосленог у активном становништву општине у односу на републички просек је изражен и без тенденција промена.

Графикон 2 – Учешће незапослених у укупном активном становништву у општини Дољевац и Републици Србији у периоду од 2006. до 2008. година

Локацијски коефицијент пољопривреде расте(са 1,48 2006. на 1,83 2009. године), за разлику од већине других општина Нишког региона, што је показатељ значајне промене структуре запослених по секторима. Истовремено расте и локацијски коефицијент запошљавања у прерађивачкој индустрији, додуше стартујући са ниске почетне позиције (0,33 на 0,49) што је и делимично објашњење ове појаве. Локацијски коефицијент запошљавања у сектору грађевинарства је у порасту (од 0,10 до 0,29) што је и републички тренд. Локацијски коефицијент запошљавања у трговини и оправкама драстично пада (са 1,15 на 0,53). Није примећено повећање локацијских коефицијената за области здравства, образовања и државне управе већ извесан пад.

Графикон 3 – Локацијски коефицијент општине Дољевац у периоду од 2006. до 2009. година

У општини Дољевац пољопривредно становништво има знатно већи удео од републичког просека (4,4% према 2,4%) као и удео запослених у сектору образовања (14,7% према 7,1%). Удео запослених у грађевинарству (1,2% према 4,2%), прерађивачкој индустрији (8,9% према 18%) и трговини и услугама (5,4% према 10,2%), знатно је мањи од републичког просека. Процент запослених у здравству и државној управи одговара просечним вредностима на нивоу Србије.

Графикон 4 – Запосленост по појединим делатностима у 2009. години у општини Дољевац

У посматраном периоду (2005. – 2009. година) евидентан је апсолутни и проценутални пад броја незапослених (2.799 на 2.452) односно учешће у активном становништву (23,04% на 21,14%). Тај проценат и даље знатно већи до процента незапослених на нивоу Србије (смањен од 17,94% на 14,74%).

У посматраном периоду знатно се смањио број лица која први пут траже запослење (54,60% на 34,30%) док је проценат незапослених без квалификација (47,60% на 40,40%) и жена (50,40% на 44,10%) доживео блажи пад.

Графикон 5 – Учешће незапослених у укупном активном становништву у општини Дољевац и Републици Србији (2005-2009. година)

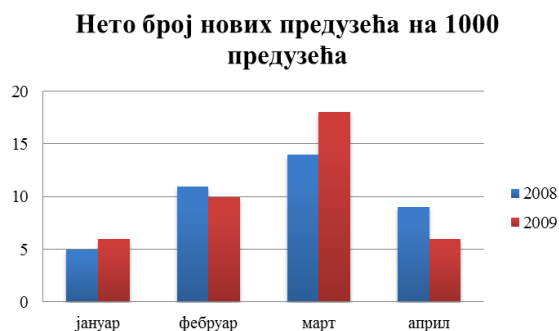

Подаци крајем 2011. године показују да је број привредних субјеката на 1000 становника знатно мањи од републичког просека (24,85% према 44,7% у Србији 2011. године). Од 476 привредна субјекта чак 398 је предузетник.

Бр. регистрованих привредних субјеката	Стање на дан 30.11.2011.				Број становника по попису 2011. године
	привредна друштва	предузетници	укупно прив. субјекти	бр. рег. прив. суб. на 1000 ст.	
Општина Дољевац	78	398	476	24,85%	19.158

Показатељи којима се располаже за прве кварталне 2008 и 2009 показују мале разлике на годишњем нивоу новооснованих предузећа у општини Дољевац.

Графикон 6 – Нето број нових предузећа у општини Дољевац

У посматраном трогодишњем периоду од 2008. до 2010. године примећује се да једино износи уступљених прихода у апсолутном износу и по глави становника расту стабилно. Износи осталих извора прихода варирају из године у годину па тако и укупни приходи општине Доњевац.

Графикон 7 – Финансијски капацитет и укупни приходи по глави становника општине Доњевац

Обим директних инвестиција у општини Доњевац драстично је нижи од износа на нивоу Републике и у приказаном периоду (2007.-2009. година) има тенденцију пада (3.906 на 1.031 динар по глави становника годишње) док је на нивоу Србије приметна релативна стагнација (65.344 на 62.218 динара по глави становника).

Графикон 8 – Обим директних инвестиција по глави становника општине Доњевац РС (у РСД)

3. Економски развој

3.1. Тренутна ситуација

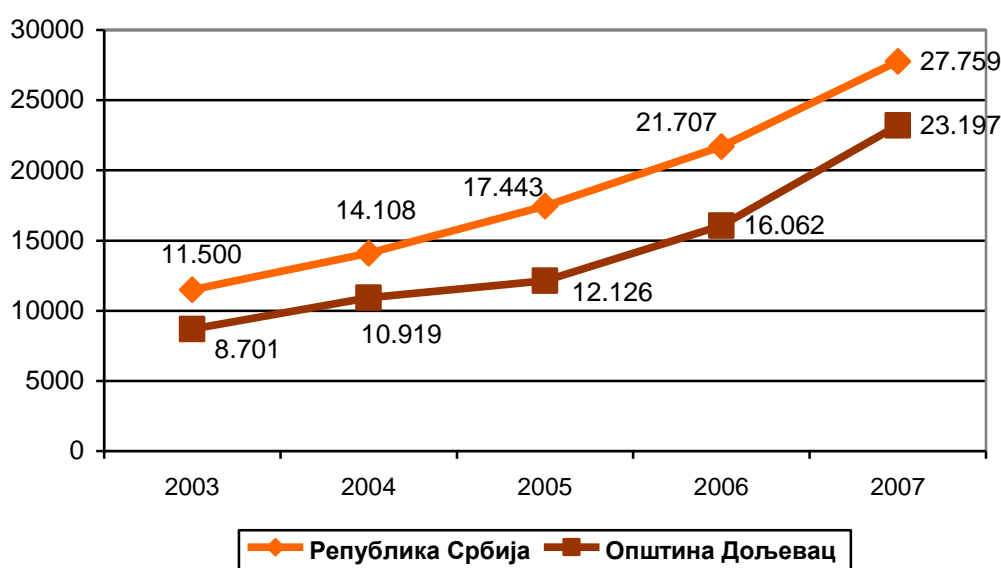
Општина Дољевац, по степену развијености, спада у 4. групу општина у Србији (Изразито недовољно развијене општине).¹

Привредни развој овог подручја у периоду након Другог светског рата карактерише недовољна дефинисаност основних праваца развоја.

У привредној структури Општине, поред пољопривреде као водеће гране, заступљене су и друге делатности: индустрија, занатство, трговина, и слично. Њихов развој почиње већ у првим годинама после Другог светског рата, изградњом једног броја привредних објеката и оснивањем првих предузећа. Нека од њих су, из разних разлога, престала са радом, док један број и данас обавља своју делатност, али ваља истаћи да су сва на одређени начин и у своје време дала одређени допринос бржем привредном и друштвеном развоју средине.

Просечна нето зарада у општини Дољевац износи као што је приказано на следећем графикону:

Просечна нето зарада

Када се детаљније анализира горњи графикон примећује се да просечна нето зарада у општини Дољевац после пада у 2005. години расте брже него просек Републике Србије. У 2005. години просечна зарада у Општини је износила 69,51% републичког просека, у 2006. 74%, а у 2007. години 83,56%

¹ Уредба о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе за 2011. Год, Службени лист 51/10

3.1.1. Пољопривреда

По географско - климатским условима шира околина Дољевца је изразито пољопривредни крај тако да је пољопривреда основна привредна делатност у Општини.

На основу података из Статистичког годишњака 2008. године укупна коришћена пољопривредна површина у 2007. години износи **8.653 ха** са следећом структуром коришћења:

	Жито	Индустријско биље	Повртарство	Крмно биље	Воћњаци	Виногради	Ливаде и пашњаци
ха	5.252	2	1.332	509	277	464	586

Од 12.126 хектара укупне површине, под пољопривредним површинама се налази близу 9.300 ха, или 76,69 %, а њихову структуру чине оранице и баште са око 7.700 ха, воћњаци са близу 300 ха, виногради са око 500 ха, и ливаде са 200 ха, што значи да на обрадиве површине отпада око 8.700 ха, док је остатак од око 570 ха под пашњацима. Обрадиве површине су са око 98 % у приватном власништву.

2002. године регистровано је 2.907 становника којима је пољопривреда основна делатност, што представља 14,32 % од укупног броја становника. Према процени стручне службе општине Дољевац, пољопривредом се, као допунском делатношћу, бави још 45% становника, ради повећања прихода својих породица.

На плану уређења пољопривредног земљишта и стварању повољних услова за рационалнију обраду земље и интензивирање пољопривредне производње, у другој половини осамдесетих и почетком деведесетих година прошлог века, извршена је комасација земљишта на површини од 4.000 ха у катастарским општинама: Мекиш, Орљане, Шарлинац, Шаиновац, Пуковац, Дољевац и Чапљинац. Према програму комасације земљишта, који је донела Скупштина општине, комасација треба да се спроведе и у атарима осталих села на површини од 2.000 ха. Значај извршене комасације је, поред осталог, у томе што је посебна карактеристика земљишног фонда у Општини - уситњеног поседа и велики број парцела у целини и просечно по домаћинству, односно аграрна пренасељеност подручја. Ово се види из података да је пре комасације обрадива површина у Општини била подељена на 70.000 парцела чија је просечна величина 17 ари, просечан број парцела по једном домаћинству 13,43 ари, а просечна величина поседа по домаћинству 2,32 ха. На комасираном подручју површина парцела је повећана за око четири пута, а у том односу је смањен и просечан број парцела по домаћинству као и укупан број парцела.

Због повољних природних услова пољопривредна производња је разноврсна и у њој су заступљене све пољопривредне гране. У структури производње највише је заступљено гајење пшенице и кукуруза, под којима се налази око 5.700 ха ораничних површина.

Пшеница и кукуруз се гаје искључиво на приватним пољопривредним газдинствима и по подацима Републичког завода за статистику остварени приноси у 2007. години су:

	Просечан принос пшенице (у кг/ха)	Просечан принос кукуруза (у кг/ха)
Република Србија	3.060	3.037
Нишавски округ	1.883	1.210

Општина Дољевац	1.444	699
-----------------	-------	-----

Значајно место у пољопривредној производњи заузима гајење поврћа, које се организује на око 1.400 ха земљишта и уз заступљеност свих повртарских култура. Једине две културе које Републички завод за статистику евидентира су пасуљ и кромпир.

	Пасуљ (кг/ха)	Кромпир (кг/ха)
Република Србија	947	9.134
Нишавски округ	546	6.080
Општина Дољевац	615	6.050

Последњих година приличан број произвођача се одређује за производњу поврћа, за тржиште (у пластеницима) а традиционално је један број села са овог подручја, надалеко познат по производњи раних папричица, лубеница и још неких повртарских производа.

Републички завод за статистику води податке о јабукама, шљивама и виноградима.

	Јабуре (кг/1 стабло)	Шљиве (кг/1 стабло)	Виногради (кг/1 чокот)
Република Србија	16,3	16,2	1,1
Нишавски округ	11,6	8,9	0,8
Општина Дољевац	14,5	16,7	0,8

У воћарској производњи у општини Дољевац се постижу приноси бољи него што су просечни приноси у нишавском округу, чак су у производњи шљива изнад Републичког просека. Активним мерама би требало подстицати развој воћарске производње у овом крају.

У области сточарства највише се гаје свиње и говеда, као и живина. Некада добро заступљено гајење оваца је данас сведено на минимум. Значајан допринос на унапређењу сточарства и заштити стоке својим дугогодишњим радом даје Ветеринарска станица у Дољевцу, са неколико пунктова у неколико насеља. Број стоке и живине у општини Дољевац дат је у наредној табели.

	УКУПНО									
	Коњи		Говеда		Овце		Свиње		Живина	
	1991.	2002.	1991.	2002.	1991.	2002.	1991.	2002.	1991.	2002.
Белотинац	66	55	88	57	102	57	766	409	2.750	2.094
Дољевац	1	1	18	12	16	11	325	210	3.349	1.998
Клисура	/	/	26	20	139	76	478	54	478	391
Кнежица	2	/	84	45	5	/	336	154	1.796	1.094
Кочане	3	4	71	35	26	11	530	402	4.281	3.015
Малошиште	2	/	27	103	317	397	1.241	741	7.822	5.782
Мекиш	18	15	175	100	177	82	531	359	2.919	2.041
Орљане	4	2	20	94	127	45	852	521	4.969	3.571
Перутина	/	/	66	40	120	55	133	52	846	646
Пуковац	19	8	337	230	211	173	1.648	760	10.603	6.257
Русна	/	/	135	78	135	53	327	216	1.930	2.008
Ђурлина	/	1	33	19	33	11	146	53	560	513

Чапљинац	10	2	191	113	22	/	613	421	2.370	2.167
Чечина	/	/	211	113	90	55	556	274	2.129	1.967
Шаиновац	3	3	12	61	52	2	408	221	2.260	1.853
Шарлинац	3	4	449	80	77	4	630	317	2.477	2.533
Општина:	131	95	2.138	1.200	1.546	1.032	9.180	5.164	51.531	37.930

Треба напоменути да се сточни фонд последњих година значајно смањило, тако да се 2002. године готово преполовио у односу на 1991. годину. То је последица економске кризе, нестабилности тржишта стоке као и осиромашеност пољопривреде у наведеном периоду.

Према најновијим подацима Републичког завода за статистику, узгој стоке у општини дољевац је приказан посредством следеће табеле.

Подаци на дан 01.12.2007. године

	Број говеда на 100 ха пољопривредне површине	Број свиња на 100 ха пољопривредне површине	Број оваца на 100 ха пољопривредне површине
Република Србија	22	76	32
Нишавски округ	16	55	18
Општина Дољевац	14	66	8

3.1.2. Грађевинарство

У Дољевцу је у предходном периоду било више врло успешних друштвених и јавних грађевинских предузећа. Ова предузећа у оваквом облику више не постоје.

Најуспешнија предузећа у овој делатности баве се експлоатацијом и сепарацијом песка и шљунка, производњом бетона и транспортом својих производа и изводе радове углавном у области нискоградње. У овом делу тока Јужне Мораве постоје налазишта шљунка са најбољим гранулометријским и петрохемијским саставом, од кога се добија бетон највишег стандарда. Овом делатношћу баве се и два приватна предузећа: "Шило" д.о.о. из Белотинца и "Водоградња" д.о.о. из Пуковца.

Најуспешније предузеће у области грађевинарства на територији општине је ПП "Водоградња" из Пуковца. Основано је 1995. године. Захваљујући успешном пословању данас ово предузеће поседује најмодернију механизацију и опрему за извлачење и сепарацију шљунка као и савремену, компјутеризовану бетонску базу, као и камионе-„миксере“ за транспорт и пумпање бетона. Највећи пословни успеси овог предузећа су: учешће у изградњи и реконструкцији Аеродрома и Апелационог суда у Нишу, као и изградњи више капиталних пословних објеката у околини. Ово предузеће простире се на површини од око 4 ха, а последњих година изводи и радове у области нискоградње. Тренутно запошљава педесетак радника са тенденцијом да се тај број повећа.

3.1.3 Трговина

Значајно место у привреди Општине заузима трговина. Послератни развој трговинске делатности расте од малог броја малих и недовољно снабдених продавница до

савремених продавница, самопослуга, специјализованих радњи и стоваришта трговачком робом. Данас је на територији Општине регистровано 103 трговинских радњи које су сврстане у 4 групе:

- продавнице прехранбене робе
- продавнице непрехрамбене робе
- продавнице мешовите робе
- продавнице делова и механизације.

Носилац развоја трговине на простору општине је ПП "Дака" из Дољевца, смештено тик уз регионални пут Ниш-Прокупље на површини од око 1,5 ха, са великим пословним и магацинским простором. На овом простору смештена је велепродаја робе широке потрошње најразличитијих добављача, стовариште свих врста грађевинског материјала. У домену делатности ове успешне фирме спада и транспорт и шпедиција робе у земљи и иностранству. За обављање ове делатности ово предузеће поседује десетак нових камиона, шлепера и тегљача. Запошљава око 20 радника. Повољни саобраћајни положај Дољевца, Пуковца, Кочана, Белотинца и још неких насеља утицао је да је на овом подручју смештен и значајан број складишта, откупних станица, магацина, пословних јединица и трговинских кућа са стране, као и да постоји велико интересовање за нове инвестиције у овој области. Очекује се да ће трговина и у наредном периоду бити један од главних носилаца запошљавања у Општини.

3.1.4. Предузетништво

Са друштвено економским променама насталим после 1990. год. настају значајније промене у привредним кретањима на овом подручју које се манифестују у појави и развоју приватног предузетништва и мале привреде, што обимом појединих делатности, разноврсношћу и размештајем по насељима употпуњује привредну слику на територији Општине данас. Највеће интересовање у овој области у протеклом периоду испољено је за трговинску делатност, али и за производно занатство и услужне делатности.

Средином 2003. године на подручју општине регистровано је 274 субјекта у области приватног предузетништва и мале привреде, од чега 47 приватних предузећа и 227 радњи. Међу предузећима су 3 производно-трговинска и 44 искључиво трговинска. Структуру привредних радњи чини 105 занатских, 103 трговачких и 19 угоститељских радњи. Од великих предузећа треба истаћи следећа: "Мак интернационал" "Водоградња" из Пуковца, "Алекс-интернционал" из Кочана, "Дака" из Дољевца, "Димић" из Орљана, "Шило", "Мондофиш" из Белотинца.

Од познатих и успешнијих занатских радњи могу се истаћи "Универзал" и "Унијазанат" из Дољевца. На основу свега изнетог може се закључити да је мала привреда носилац привредног развоја општине и да се у будућности очекују још повољнији резултати, боље пословање и упошљавање већег броја радника у овом сектору. Успоравање процеса приватизације и развоја мале привреде може се очекивати једино као последица недостатка просторног простора и одговарајућих кадрова.

3.1.5. Туризам

Општина Дољевац има повољне услове за развој појединих видова туризма као што су: излетнички, ловно-риболовни, културно-манифестациони и сеоски. Треба имати у виду да је ова подела релативна, јер се различити облици туризма преплићу и међусобно допуњују.

Када је реч о излетничком туризму постоје могућности организовања излетничких тура ка старом археолошком налазишту, средњовековном граду Копријану смештеним на обронцима планине Селичевике као и посета цркви Светог Јована на Кумиги и посета "шупљем камену" који се налази недалеко од цркве и коме се од давнина преписују чудотворна и исцелитељска својства.

У области ловно-риболовног туризма општина Дољевац је у повољном положају, јер ово подручје, од Дољевца ка Житорађи, као и дуж обала Јужне Мораве, обилује ретким врстама препелица, фазана и разне ситне дивљачи. На обронцима Селичевике могу се срести понекад и крупнија дивљач: срна, лисица, па чак и дивља свиња. Љубитељи риболова могу у Јужној Морави уловити и крупније примерке клена, мрене, скобаља, шарана па чак и сома.

Од културних манифестација туристи могу посетити: "Сусрете просветних радника ствараоца за децу" који се у Дољевцу организују од 1994. године и "Бостанијаду" у Мекишу која се одржава сваке године у августу.

Без обзира на повољне могућности за развој туризма у Општини, може се извести констатација да је туризам незаступљен на овим просторима. Ова констатација се јасно види по следећим подацима:

	Просечан број ноћена туриста у 2007. години	
	Домаћи	Страни
Република Србија	3,6	2,1
Нишавски округ	4,9	1,4
Општина Дољевац	0,0	0,0

Узрока за овакво стање има више, а најважнији су: непостојање Општинске туристичке организације Дољевца, недостатак одговарајуће инфраструктуре и смештајних капацитета, комунална несређеност, неизграђена водоводна и канализациона мрежа и слично.

На територији Општине регистровано је 19 угоститељских објеката. То су углавном мале угоститељске радње које углавном нису категорисане и које, сем локалног, немају неки посебан значај. Треба напоменути да на територији Општине не постоји ниједан хотел или

мотел. У Дољевцу, Пуковцу и осталим насељима налазе се двадесетак кафића и дискотека са разноврсним забавним садржајима.

3.2 Институционална подршка развоју МСП и предузетнишва

Од ИНСТИТУЦИОНАЛНЕ ПОДРШКЕ сектору МСПП све присутне институције су републичког и/или регионалног карактера, тако да се на територији општине Дољевац не налази седиште ни једне институције за подршку сектору. Од значајнијих регионалних институција територију Општине покривају следеће институције са седиштем у Нишу:

- **Регионална агенција за развој МСП и предузетништва, д.о.о., Ниш.**² Ова агенција је део Републичке мреже за подршку сектору МСПП. Она пружа директне услуге МСПП сектору, и то у следећим областима: информисање, консалтинг, едукација промоција и др. Основана је јуна 2002. године, у оквиру Програма Европске агенције за реконструкцију „Нефинансијска подршка сектору МСП и предузетништву у Србији“, када се поред агенције у Нишу формирало још 6 сличних широм Србије. Као прва институција присутна „на терену“ Регионална агенција од свог оснивања пружа нефинансијску подршку правовремено и под повољним условима. С обзиром да је Агенција део Мреже стручне подршке за подстицање развоја МСПП на нивоу Србије, преко ње се реализују многи програми Владе, односно Републичке агенције за развој МСПП. У 2009. години Агенција је посебно била активна у подршци сектору код конкурисања за „start-up“ кредите Фонда за развој Републике Србије, подржаном од стране Министарства економије и регионалног развоја и Републичке агенције за развој МСПП.
- **Бизнис инкубатор центар.**³ Овај инкубатор је основан уз подршку Владе краљевине Норвешке кроз тзв. SINTEF програм. Инкубатор је лоциран у оквиру Машинске индустрије и у њему је тренутно смештено 12 станара. Основни задатак Инкубатора је да обезбеди повољне услове за раст и развој бизниса, што пре свега подразумева подршку у простору, информацијама, консалтингу, промоцији, едукацији и др. Станари бизнис инкубатора, по правилу требају бити предузећа или предузетничке идеје са високим потенцијалом раста, заснованих на иновацијама и високом технолошком нивоу.
- **Регионална привредна комора, Ниш.**⁴ Она је део коморског система Србије и покрива територију Нисавског, Топличког и Пиротског округа. Комора је по дефиницији представник и промотер привреде конкретног региона, чије интересе и заступа.

Министарство економије и регионалног развоја – пружа нефинансијску и финансијску подршку малим и средњих предузећима и предузетништву преко свог сектора за подршку малим и средњим предузећима и предузетништву. 21. јуна 2003 године, Република Србија је потписала Европску Повељу о малим предузећима и обавезала се да ће радити у складу са начинима деловања која важе у Европској унији, узимајући у обзир потребе малих предузећа. Што се тиче финансијске помоћи Министарство економије и регионалног

² Више детаља на: www.rcmsp.rs

³ Више детаља на: www.bicnis.org.rs

⁴ Више детаља на: www.rpknis.rs

развоја нуди следеће могућности: субвенционисане кредите за привреду и грађане, »start up« кредите за почетнике, кредити за подстицај и развој предузећа и предузетништва у најнеразвијенијим општинама, кредити за ублажавање последица економске кризе и кредити за подстицање искоришћења иновација. Министарство економије и регионалног развоја такође подржава развој кластера и осталих начина привредног удруживања.

Републичка агенција за развој малих и средњих предузећа и предузетништва је основана са основним циљем да подржи (помогне, саветује и заштити) развој и интересе МСП сектора, што треба да допринесе уравнотежењу привредне структуре, динамизирању привредног развоја и оживљавању економских токова у земљи.

Фонд за развој Републике Србије има за циљ подстицање динамичног привредног раста, односно стварање привредне структуре прилагођене модерној, према свету отвореној тржишној привреди. Повољни кредити Фонда су значајан подстицај за привреду.

СИЕПА је Агенција за страна улагања и промоцију извоза која помаже српским предузећима да извезу своје производе и услуге и постану конкурентнија на страним тржиштима. Са друге стране, промовисањем могућности за улагања и пружањем помоћи страним инвеститорима да започну пословање у Србији, активно ради на отварању нових радних места, покретању домаће привреде, трансферу технологија и преношењу нових знања и вештина.

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде – обезбеђује преко конкурса подстицајна средства за спровођење саветодавних послова у пољопривреди, финансирање одржавања локалних и регионалних изложби стоке, доделу подстицајних средстава за подршку развоју села кроз инвестирање у проширење и унапређење економских активности сеоског становништва.

3.3. SWOT анализа – економски развој

Резултати ове анализе су, заједно са развијеним индикаторима, послужили као основ за стратешко планирање.

На основу добијених резултата, касније су дефинисане мере, приоритети, стратешки циљеви и програми, којима ће се умањити или отклонити већи број идентификованих слабости, а очекује се и побољшање по питању индикатора.

Снаге:	Слабости:
<ul style="list-style-type: none">• Повољан географски положај Општине• Значајни природни ресурси: минералне сировине, шљунак, песак и др.• Повољан саобраћајни положај<ul style="list-style-type: none">○ Магистралне саобраћајнице - ауто пут, пруга, аеродром• Проактивне политике локалне самоуправе у функцији развоја амбнијента за локални економски развој• Постојање стратегије локалног економског развоја• Близина Ниша – потенцијалног тржишта пољопривредних производа• Израђени и усвојени урбанистички и просторни планови• Делимично опремљене индустријске зоне• Традиција у пољопривреди и занатству• Сектор МСПП заинтересован за унапређење свога посла и има флексибилност у раду• Функционална локална администрација за питања релевантна за сектор МСПП• Позитивна локална фискална политика	<ul style="list-style-type: none">• Низак ниво стручности радне снаге• Лоши електроенергетски тренутни капацитети• Мали број регистрованих привредних друштава• Недовољно развијена институционална инфраструктура за подршку МСПП• Непостојање организованог удруживања - кластера• Недовољан регионални маркетинг• Недостатак регионалних брендова• Ниска конкурентност производа и услуга• Проблеми са избором и применом нових технологија, развојем нових производа• Недовољна конкурентност у односу на многа велика домаћа или страна предузећа• Недовољна оријентација ка иностраним тржиштима• Лоша контрола квалитета• Уситњеност пољопривредних газдинстава• Недостатак предузетничке културе и предузетничког духа

Шансе:	Претње:
<ul style="list-style-type: none"> • Искоришћење близине КОРИДОРА X • Фондови ЕУ и Интернационални програми (LEDIB, HELP, EXCHANGE3, RSEDP2, MISP,) • Домаћи фондови – НИП, Фонд за развој, Национална служба за запошљавање (МСПП у општини Дољевац као једној од 40 најнеразвијенијих имају посебне погодности у коришћењу свих наведених фондова) • Постојање планова за даља улагања и стварања привлачног инвестиционог амбијента на вишим нивоима • Програми подршке развоју МСП – Владе Републике Србије • Долазак великих предузећа у општину и њено ближе окружење • Ограничени капацитети града Ниша и окружења за смештај великих привредних субјеката 	<ul style="list-style-type: none"> • Конкуренција других региона са сличним потенцијалима • Лоша законска регулатива за започињање приватног бизниса • Честе промене услова пословања • Недостатак подстицајне развојне политике на националном нивоу • Недовољно ефикасан поступак заштите права по основу пословних трансакција судским путем, како би се обезбедило брзо, ефикасно и непристрасно решавање привредних спорова • Подизање цене енергената • Светска економска криза • Глобализација

4. Становништво, образовање и квалитет живота

4.1 Тренутно стање

Седамдесетих и осамдесетих година прошлог века један број породица или појединих чланова породица, у потрази за бољим условима живота привремено или трајно се иселило у иностранство, а највише у земље Западне Европе. Према попису из 2002. године такав статус је имало 318 породица и 184 појединих чланова породица са територије општине Дољевац. Треба истаћи да су ово породице које одређени део године проводе и у својим домовима на територији Општине.

Поред трајне миграције, општина Дољевац је, у послератном периоду, интересантна по развоју дневне миграције становништва. У почетку је овим видом миграције било обухваћено економски активно становништво које радним данима путује у Ниш на посао, а увече се враћа кући. Временом се она шири и на друге категорије становништва, тако да, последњих деценија, обухвата више хиљада производних и других радника, ученика, студената и сељака - тржишних произвођача.

Међутим, од почетка осамдесетих година прошлог века јача и дневна миграција у супротном смеру. Знатан број радника из просвете, здравства, производње и других делатности свакодневно путује из Ниша и других места у Дољевац и остала насеља у Општини.

Анализом старосне структуре становништва општине Дољевац може се закључити да су све старосне групе приближно једнако заступљене. Такође треба запазити смањење броја деце од 0 - 4 године што је последица опадања наталитета последњих година. Међутим, то је тренд готово свих средина у Србији па то не треба узимати као специфичну одлику дољевачке општине.

	Укупно	Деца предшколског узраста (испод 7 год.)	Деца школообавезног узраста (7-14 година)	Радни контингент	Становништво старо 65 и више година	Удео радног континента у укупном (%)	Удео становништва старог 65 и више година у укупном
Република Србија	7.498.001	495.327	681.443	5.032.805	1.240.505	67.12	16.54
Нишавски округ	381.757	23.718	33.004	253.711	68.529	66.46	17.95
Општина Дољевац	19.561	1.364	1.870	12.589	3.663	64,36	18,73

Број жена у оквиру радног континента износи 5.905.

Према попису из 2002. год. мушкарци су, у укупном броју становника, учествовали са 51,23% док жене учествују са 48,77%. Из овога проистиче да су разлике у полној структури становништва незнатне.

Просечна старост становништва Општине износи 41,2 године, и то код мушкараца 40,3 а код жена 42,1 годину. Посматрано по насељима, најмању просечну старост становништва имају Дољевац 39,1 и Пуковац са 39,4 године, а највећу Перутина са 47,9 и Русна са 48,4 година.

4.1.1 Образовна структура становништва

На територији општине Дољевац највише има становника са завршеном средњом школом: 5.975, што чини 36,6% од укупног броја становника старијих од 15 година. (16.327). Може се констатовати и да је прилично велики број становника који су завршили само основну школу: 4.354 и они чине 26,67% од укупног броја становника старијих од 15 година, односно 22,26% од укупног становништва. Ово су углавном становници средњег и старијег животног доба, као и припадници Рома који се ретко одлучују на даље школовање.

Број неписмених становника старијих од 10 година износи 1.409 или 8,05%. Од тога је више неписмених жена 1.206 или 14,08%, него мушкараца 203 или 2,27%. Више и високо образовање има 501 становник или 2,47% од укупног броја становника (19.561).

Образовна структура становништва у односу на укупан број становника старијих од 15 година

4.1.2 Становништво према активности и делатности

Подела становништва на активно и неактивно врши се према ушешћу у процесу рада и то је основна подела.

Може се закључити да је највише активног становништва, запошљених на територији општине Дољевац, у пољопривреди (54,28%), индустрији (13,01%) и трговини (11,28%). Број активног становништва у осталим делатностима је занемарљив. Треба напоменути да је велики врож радно способног становништва дољевачке општине запослен и у околним општинама, пре свега у Нишу и то у области индустрије. Међутим, након колапса великих индустријских гиганата као што су: Машинска и Електронска индустрија из Ниша, Фабрика пумпи "Јастребац" и сл, велики број радника остао је без посла и они су се углавном преоријентисали на пољопривредну производњу.

2002. године регистровано је 2.907 становника којима је пољопривреда основна делатност што представља 14,32% од укупног броја становника. Према процени стручне службе општине Дољевац, пољопривредом се, као допунском делатношћу, бави још 45% становника, ради повећања прихода својих породица.

4.1.3 Комуналне услуге и инфраструктура

Друштвени и привредни развој Општине, крупне промене у економско-социјалној структури становништва и развоју насеља, развој школства, здравства и других друштвених делатности у протеклим деценијама прати и одговарајућа комунална изградња и формирање и развој савремених потреба грађана и насеља. Неке од тих делатности и услуга на овом подручју обављају више специјализованих организација и служби из Ниша, као што је случај са снабдевањем електричном енергијом, организацијом путничког саобраћаја, развојем и услугама у ПТТ саобраћају и других.

У области комуналних делатности послује и **Јавно комунално предузеће Дољевац**, основано 1993. год. које запошљава четрдесетак радника и има сву неопходну механизацију за обављање ове делатности коју чини: одржавање локалних и некатегорисаних путева за нормално одвијање саобраћаја, уређење слободног простора и зелених површина, одржавање гробаља, одржавање уличне расвете у насељима, чишћење и одржавање улица и постојеће канализационе мреже, пружање комуналних услуга грађанима и обављање других послова у области јавне хигијене у Дољевцу и осталим насељима у Општини.

Највећи и најважнији инвестициони подухват у области комуналне инфраструктуре у општини, чији значај стоји у трајном обезбеђењу становништва здравом водом за пиће, а на чијој реализацији се ради више од три деценије, јесте изградња Међурегионалног водосистема "Брестовац-Бојник-Дољевац". Питања обезбеђења становништва овог подручја здравом пијаћом водом има и посебан значај због тога што је вода у овом крају неисправна за пиће, нема је у довољним количинама, а на основу стручних испитивања сматра се и могућим узрочником бубрежних болести које се на овом подручју јавља. Водосистем заједнички граде општине Дољевац и Бојник, а у финансирању, сем њих учествује и Република Србија са 50% средстава.

На систему су до сад изграђени сви објекти и изведени радови до подручја дољевачке општине и то: вишенаменска акумулација "Брестовац" на Пустој реци код Брестовца - СО Бојник, запремине око 9 милиона м³, са браном дужине 330 м и висине 30 м; постројење за пречишћавање воде у Бојнику (фабрика воде); главни цевовод од акумулације до постројења у дужини од 11 км и главни цевовод од постројења за пречишћавање вода до главног резервоара у Кочану, односно до прикључне мреже на територији општине Дољевац, у дужини од 22 км. Полагањем последњих километара главног цевовода код Кочана, септембра 1997. године, практично су завршени сви радови на водосистему за довод воде на ово подручје.

Пред Скупштином општине Дољевац и њеним грађанима остало је да се уради још десетак километара дистрибутивног цевовода од 35 км, колика је његова укупна дужина, чиме би вода дошла до сваког насеља у Општини. Насеља која имају локалну водоводну мрежу изграђену ранијих година, у оквиру постојећих локалних водовода, моћи ће после тога да изврше прикључење, док у осталим насељима остаје изградња локалне мреже, после чега би водосистем својим виталним значајем и вредношћу био у пуној и правној

функцији. Тиме ће бити решен највећи комунални проблем који притиска становнике дољевачке општине - недостатак исправне воде за пиће.

Модернизација путне мреже извршена је у првој половини седамдесетих година прошлог века, захваљујући средствима месног самодоприноса у петогодишњем трајању. Тако је реконструисано и асфалтирано око 40 км локалних путева од којих, због значаја за нека насеља, треба истаћи путеве: Русна- Чечина - Клисуре, магистрални пут Ниш - Лесковац у дужини од 11 км, Перутина - Ђурлина - Кнежица - Белотинац, дужине 8 км, Кумига - Орљане - Мекиш, дужине 4,6 км, Орљане - Шарлинац, 4 км и Малошиште - Чапљинац - Белотинац 6 км. Крајем седамдесетих година истог века, изграђен је и бетонски мост на Јужној Морави код Чечине и нови пут од Чечине до дољевачке петље, којим је мештанима Чечине и Русне скраћен пут до Дољевца и магистралних путева за 10 - 15 км. Године 1995. просечен је и асфалтиран пут од Шарлинца до Дољевца у дужини од 2 км, и такође скраћен пут овом селу до железнице и друма за неколико километара.

На плану комуналног уређења насеља асфалтиране су и прометније улице у свим насељима, путеви који повезују поједине делове насеља, сеоска гробља са насељима и слично, а у Шаиновцу, Шарлинцу и Кнежици изграђени су мостови преко речних токова. Мрежа магистралних и локалних путева на територији Општине омогућује добро организован аутобуски саобраћај и добру повезаност са Нишом, у који свакодневно одлази и враћа се по неколико хиљада радника, ученика, студената и осталих људи са овог подручја. Главни превозник је Саобраћајно предузеће "Ниш - експрес" из Ниша.

Организацијом службе за пружање услуга у поштанско - телеграфско - телефонском саобраћају на овом подручју бави се ЈП ПТТ "Србија" из Ниша. За пружање бројних услуга у овој области постоје поште у Дољевцу, Пуковцу, Малошишту, Белотинцу, Чечини и истурени шалтер дољевачке поште у Орљану што бројем и распоредом задовољава потребе ових насељених места. Сва насеља у Општини су уључена у аутоматски телефонски саобраћај. Телефонске централе на овој територији располажу са укупно 4.822 прикључака колико има и телефонских корисника, а њихов број по рејонима је следећи: Дољевац 1.239, Белотинац 949, Малошиште 536, Пуковац 1.739 и Чечина 365. Општина Дољевац покривена је мрежама 063 и 064 мобилне телефоније захваљујући репетиторима смештеним на брду Кумига изнад Орљана

4.2 SWOT анализа – становништво, образовање и квалитет живота

<p style="text-align: center;">Снаге:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Повољан природни прираштај и миграциона кретања • Функционисање средње стручне економске школе • Развијена мрежа јавних служби • Опредељење локалне самоуправе за подршку унапређењу људских ресурса • Пројектне активности усмерене ка подршци социјално угроженом делу становништва и онима са посебним потребама • Функционисање регионалне фабрике воде 	<p style="text-align: center;">Слабости:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Недовољан ниво стручности и образовања расположиве радне снаге • Одлив високо образованог становништва у индустријске и административне центре • Недостатак знања за успешно вођење бизниса • Недовољна свест о потреби перманентне едукације • Помањкање менаџерских и других знања вештина код предузетника • Недостатак предузетничке културе и предузетничког духа
<p style="text-align: center;">Шансе:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Релативно добре могућности образовања: близина Нишког универзитета • Мрежа средњих стручних школа у Нишу добро развијена • Активности интернационалних програма (LEDIB, HELP, EXCHANGE2, RSEDP2, MISP,...) • Постојање подстицајних програма Владе Републике Србије • Глобални и национални трендови у правцу развоја друштва знања 	<p style="text-align: center;">Претње:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Економска нестабилност изазвана светском економском кризом • Тенденција смањења природног прираштаја • Политичка нестабилност на републичком нивоу

5. Дефинисање стратегије

Са становишта природних услова, општина Дољевац има широке могућности развоја. Налази се у непосредној близини великог индустријског центра, има широко пољопривредно залеђе, бројну радну снагу и изванредне могућности за развој прехранбене индустрије и терцијалних делатности. Пољопривреда Општине, поред обиља радне снаге, располаже и значајним земљишним и солидним сточним фондом. Но, и поред тога што је већина предуслова за реализацију динамичног и стабилног привредног развоја евидентна, темпо развоја Општине је у досадашњем периоду био релативно низак, са извесним елементима стагнација.

Компаративне предности дољевачке општине су бројне, али је потребно издвојити неколико кључних:

- Географске предности, које подразумевају чињеницу да се Општина налази на врло значајној саобраћајници Београд – Скопље – Солун и на тремеђи општина Ниш – Лесковац – Прокупље. Ова значајна предност отвара знатне могућности за развој привреде и економије. У дољевачкој општини, која је раскрсница значајних путева, могућа је изградња робно дистрибутивног центра, као и формирање бесцаринске зоне. Све то јесте добар показатељ оптимизма и вере људи са овог подручја у убрзани развој општине Дољевац, који ће јој омогућити, после вишедеценијског таворења, излазак из групе неразвијених и заосталих општина Србија.
- Општинска управа општине Дољевац има амбицију да покрене процес оживљавања привреде, управо користећи бројне природне, географске и културно историјске могућности, тако да је отворена за комуникацију у том правцу.
- Што се тиче улагања у развој овог подручја, посебна је повољност што не постоје проблеми око власничких односа потенцијалних локација које би могле бити занимљиве за улагање и покретање бизниса.

5.1. Изјава о визији сектора МСПП

Суштински елемент политичке и економске трансформације у било којој земљи је стварање приватног сектора, развој предузетништва и стварање малих и средњих предузећа. Ово треба да постане водећа снага у економском развоју. МСПП стимулишу приватно власништво и предузетничке способности. Она су флексибилна и могу се брзо прилагодити на промену понуде и тражње на тржишту. Она стварају запосленост, промовишу диверзификацију економских активности, подржавају одрживи раст и дају значајан допринос извозу и трговини. Успешна реализација ове Стратегије захтева заједничке, координиране напоре низа субјеката, укључујући Владу, међународне кредитне институције, иностране донаторе, невладине организације, пословно-заступничке организације, пословни консалтинг и саветодавне услуге, као и сектор МСП.

Општина ДОЉЕВАЦ свој развој види кроз подршку малим и средњим предузећима и предузетништву, како би на тај начин постала општина динамичног и одрживог привредног раста и развоја, развијеној инфраструктури у функцији развоја сектора МСПП, карактеристичној по новим инвестицијама и њиховој одрживости на дужи временски период.

6.2. Дефинисање приоритета, стратешких циљева и програма

Приоритет 1: Привлачење инвестиција

Стратешки циљ 1.1: Унапређење услуга општинске администрације намењене сектору МСПП

Програм 1.1.1: Израда и ажурирање свих релевантних база података

Програм 1.1.2: Маркетиншка кампања за привлачење инвестиција

Програм 1.1.3: Унапређење капацитета општинске администрације

Стратешки циљ 1.2: Унапређење инфраструктуре намењене сектору МСПП

Програм 1.2.1: Израда и усвајање свих релевантних планских докумената

Програм 1.2.2: Изградња инфраструктуре за сектор МСПП

Приоритет 2: Подршка развоју постојећег сектора МСПП

Стратешки циљ 2.1: Подизање капацитета постојећих МСП и предузетника

Програм 2.1.1: Програм едукације и информисања привредника

Програм 2.1.2: Хоризонтално и вертикално повезивање МСПП

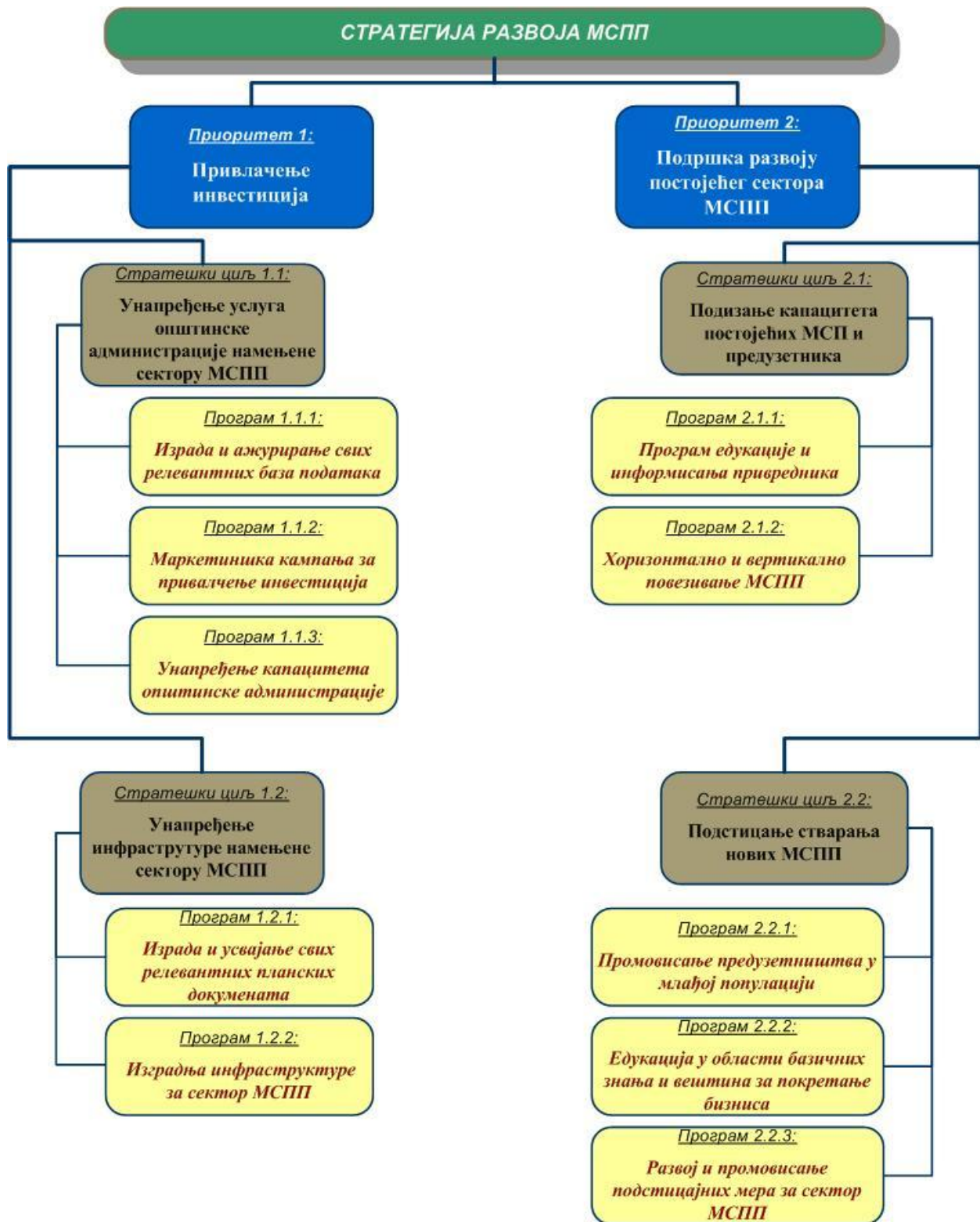
Стратешки циљ 2.2: Подстицање стварања нових МСПП

Програм 2.1.1: Промовисање предузетништва у млађој популацији

Програм 2.1.2: Едукација у области базичних знања и вештина за покретање бизниса

Програм 2.1.3: Развој и промовисање подстицајних мера за сектор МСПП

5.2.1 Графички приказ ОСНОВНИХ ПАРАМЕТАРА СТРАТЕГИЈЕ

6. АКЦИОНИ ПЛАН

Акциони план Стратегије приказан на овом месту треба да послужи као основа за израду годишњих оперативних планова с циљем успешне реализације ове Стратегије.

Акциони план обухвата:

- 2 приоритета,
- 4 стратешка циља,
- 10 програма, и
- 30 пројеката.

Напомене:

- Због утицаја светске економске кризе, како на глобалном, тако и на националном нивоу, нека предвиђања по питању утицаја Стратегије на релевантне индикаторе се не могу дати довољно прецизно, али се очекује да ће се одређена побољшања ипак остварити, у складу са укупном ситуацијом.
- У колони “Износ и извор финансирања”:
 - “Износ” представља процењену вредности пројеката – права вредност пројеката ће бити прецизније одређена тек када се сваки конкретни пројекат детаљно развије.
 - “Извор финансирања“ представља допринос могућих финансијера за подршку имплементацији пројеката.
- У колонама “Пројекат“, “Партнери“, “Време реализације“, као и “Индикатори“, такође су дате оквирне вредности/називи, а прецизније ће бити одређени када се конкретни пројекти детаљно развију.

Пројекти идентификовани у Акционом плану су **укупне вредности 217.450.000 РСД**, од чега је **удео Општине** приближно **73.610.000 РСД**, односно приближно **34%**.

Визија:

Општина ДОЉЕВАЦ свој развој види кроз подршку малим и средњим предузећима и предузетништву, како би на тај начин постала општина динамичног и одрживог привредног раста и развоја, развијеној инфраструктури у функцији развоја сектора МСПП, карактеристичној по новим инвестицијама и њиховој одрживости на дужи временски период.

1. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: Привлачење инвестиција	Степен приоритета (висок)
---	--------------------------------------

1.1. Стратешки циљ: Унапређење услуга општинске администрације намењене сектору МСПП

1.1.1. Програм: Израда и ажурирање свих релевантних база података

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
1.1.1.1	Израда базе података имовине у власништву Републике Србије на територији општине Дољевац	Јавно предузеће, ЛЕДИБ, Национална служба за запошљавање	до 2012	300.000 150.000 Влада РС 150.000 Општина	Урађена база
1.1.1.2	Израда базе података о привредним субјектима и дефицитарним секторима	ЛЕДИБ, НВО	до 2012	1.000.000 500.000 Донатори 500.000 Општина	Урађена база
1.1.1.3	Формирање базе података објеката за „brownfield“ инвестиције и земљишта за „greenfield“ инвестиције	ЛЕДИБ Јавна предузећа РПКомора	до 2013	200.000 100.000 Донатори 100.000 Општина	Урађена база

1.1.2. Програм: Маркетиншка кампања за привлачење инвестиција

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
1.1.2.1.	Израда и промоција маркетиншке стратегије за промоцију привреде општине Дољевац	ЛЕДИБ, Удружење привредника	до 2011	500.000 250.000 донатор 250.000 Општина	Урађена стратегија
1.1.2.2.	Израда и редовно ажурирање <i>WEB</i> презентације о потенцијалима општине Дољевац, као инвестиционог водича	ЛЕДИБ, Удружење привредника	континуирано	500.000 Општина	Израђена <i>WEB</i> презентација, број ажурирања на месечном нивоу
1.1.2.3.	Учествовање на сајмовима инвестиција у земљи и иностранству	ЛЕДИБ, СИЕПА, Удружење привредника	до 2013	1.000.000 500.000 СИЕПА 500.000 Општина	Број сајамских наступа, промотивни материјали
1.1.2.4.	Израда брошура и флајера	ЛЕДИБ, Удружење привредника	до 2013	500.000 250.000 донатори 250.000 Општина	Урађене брошуре и флајери
1.1.2.5	Успостављање награде "Привредник општине"	РП Комора и пословна удружења	континуирано	200.000 Општина	Одлука о установљавању награде, критеријуми за награђивање, награђени предузетници

1.1.3 Програм: Унапређење капацитета општинске администрације

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
1.1.3.1	Обука за припрему стратешких планова	ЛЕДИБ, НВО	до 2013	200.000 Донатори	Листе учесника, Број едукованих
1.1.3.2	Обука за привлачење домаћих и страних инвеститора	ЛЕДИБ, НВО	до 2013	500.000 250.000 Донатори 250.000 Општина	Листе учесника, Број едукованих
1.1.3.3	Обука за коришћење расположивих извора финансирања	ЛЕДИБ, НВО	до 2013	200.000 Донатори	Листе учесника, Број едукованих
1.1.3.4	<i>One stop shop</i> – Све на једном месту (скраћивање процедура за добијање дозвола)	ЛЕДИБ, НВО	до 2013	3.000.000 1.500.000 Донатори 1.500.000 Општина	Време потребно за издавање дозвола

1.2. Стратешки циљ: Унапређење инфраструктуре намењене сектору МСПП**1.2.1 Програм: Израда и усвајање свих релевантних планских докумената**

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
1.2.1.1.	Израда Плана генералне регулације за општинско место и планова детаљне регулације	ЛЕДИБ, Конс. комп., ЈП Дирекција за изградњу, Завод за урбанизам града Ниша, Министарство животне средине и просторног планирања	до 2012	7.000.000 ЛЕДИБ -1.000.000 Министарства и инвеститори – 3.000.000 Општина – 3.000.000	Донешени планови
1.2.1.2.	Израда пројектно техничке документације за инфраструктурно опремање зона обухваћених ПДР	Јавна предузећа Пројектни биро	до 2013	3.000.000 ЛЕДИБ – 500.000 Општина – 2.500.000	Израђена пројектно-техничка документација

1.2.2. Програм: Изградња инфраструктуре за сектор МСПП					
Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
1.2.2.1.	Изградња интерних и екстерних саобраћајница	Инвеститори и суседне општине	до 2013	150.000.000 100.000.000 Република и донатори 50.000.000 Општина	Дужина изграђених саобраћајница
1.2.2.2	Изградња гасовода према индустријској зони	Југорос гас, Инвеститори и суседне општине	до 2013	25.000.000 20.000.000 Република и донатори 5.000.000 Општина	Дужина изграђеног гасовода, број прикључака
1.2.2.3	Изградња водоводне мреже ка индустријској зони	ЈКП за водоснабдевање, МЕРР, СИЕПА, инвеститори	до 2013	9.000.000 7.000.000 Република и донатори 2.000.000 Општина	Дужина изграђеног водовода, број прикључака
1.2.2.4	Прибављање земљишта за потребе инвестиционих улагања у индустријским зонама	МЕРР, СИЕПА и инвеститори	до 2013	10.000.000 5.000.000 Република и донатори 5.000.000 Општина	Решење о утврђивању јавног интереса (Влада РС)

2. ПРОБЛЕМ / ПРИОРИТЕТ: Подршка развоју постојећег сектора МСПП**Степен приоритета
(висок)****2.1. Стратешки циљ: Подизање капацитета постојећих МСП и предузетника****2.1.1 Програм: Програм едукације и информисања привредника**

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
2.1.1.1.	Едукација менаџера	ЛЕДИБ, НВО	до 2013	500.000 300.000 Донатори 200.000 Општина	Листе учесника, Број едукованих, Број сертификата
2.1.1.2.	Организација студијских тура у земљи и иностраништу	ЛЕДИБ, Надлежна министарства	до 2013	1.000.000 500.000 Донатори 500.000 Општина	Број студијских тура

2.1.2. Програм: Хоризонтално и вертикално повезивање МСПП

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
2.1.2.1.	Едукација о значају удруживања и кластеризације и дефинсање модела подршке постојећим удружењима	ЛЕДИБ, НВО	до 2013	150.000 100.000 Донатори 50.000 општина	Листе учесника, Фотографије
2.1.2.2.	Подршка иницијативама за формирање нових удружења и кластера	ЛЕДИБ, НВО	до 2013	1.000.000 800.0000 Донатори 200.000 Општина	Обезбеђен простор и средства за нова удружења, број нових удружења
2.1.2.3.	Остваривање сарадње са удружењима у земљи и иностранству	ЛЕДИБ, Пословна удружења РПКомора	до 2013	500.000 400.000 Донатори 100.000 Општина	Број састанака и број учесника, број реализованих активности

2.2. Стратешки циљ: Подстицање стварања нових МСПП

2.2.1 Програм: Промовисање предузетништва у млађој популацији

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
2.2.1.1	Презентација примера добре пословне праксе	Пословна удружења РПКомора	до 2013	100.000 Општина	Листе учесника, број презентација
2.2.1.2	Подстицање омладинског предузетништва	Школе и донатори	до 2013	500.000 400.000 Донатори 100.000 Општина	Број и врста штампаних материјала, број одржаних трибина, радионица

2.2.2. Програм: Едукација у области базичних знања и вештина за покретање бизниса

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
2.2.2.1.	Едукација за израду бизнис планова	Пословна удружења, РП Комора	до 2013	100.000 80.000 донатори 20.000 Општина	Листе учесника, број учесника, број издатих сертификата
2.2.2.2.	Едукација за правне оквире започињања и одржања бизниса	Пословна удружења, РП Комора	до 2013	100.000 80.000 донатори 20.000 Општина	Листе учесника, број учесника
2.2.2.3.	Едукација за рачуноводство и финансијски менаџмент	Пословна удружења РП Комора	до 2013	100.000 80.000 донатори 20.000 Општина	Листе учесника, број учесника, број издатих сертификата

2.2.3. Програм: Развој и промовисање подстицајних мера за сектор МСПП

Број	Пројекат	Партнери	Време	Износ (у РСД) и извор финансирања	Индикатори
2.2.3.1.	Развој модела и предлога подстицајних мера локалне самоуправе	Пословна удружења, РП Комора, НСЗ	до 2013	1.000.000 500.000 Донатори 500.000 Општина	Број усвојених подстицајних мера
2.2.3.2.	Промовисање локалних и ширих подстицајних мера за сектор МСПП	Пословна удружења, РП Комора, МЕРР, НСЗ и друге релевантне институције	до 2013	300.000 200.000 Донатори 100.000 Општина	Број презентација, листе учесника, број наступа у медијима

7. Мониторинг и евалуација

Имајући у виду да свака стратегија и њен акциони план подлежу контроли и вредновању, Пројектни тим је предвидео да ће се у овој стратегији, овом њеном делу посветити посебна пажња. У ту сврху, општина Дољевац је формирала Канцеларију за ЛЕР. КЛЕР ће израдити посебан план за мониторинг и евалуацију, који ће обавезно садржати следеће елементе:

- Именована лица/тело за праћење реализације пројеката
- Временски план мониторинга
- Именована лица/тело за евалуацију
- Дефинисани термини за евалуацију

У сврху мониторинга и евалуације израдиће се посебни евалуациони упитници, на основу којих ће се периодично радити евалуациони извештаји који ће се подносити надлежним органима.

КЛЕР ће радити анализу реализованих пројеката и њихових ефеката, са посебним освртом на евентуалне препреке у реализацији и давати смернице за усклађивање акционог плана са већ урађеним.

AHEKC

Индикатори

Индикатор бр. 1	Просечна бруто зарада у привреди
------------------------	---

Дефинисање	<p>На основу члана 105 Закона о раду, <i>просечна зарада</i> запосленог лица обухвата зараду добијену за рад у редовно радно време, повишицу и друге приходе (осим надокнаде за путне трошкове и време утрошено на путовање у земљи и иностранству, пензијско осигурање, солидарну помоћ, јубиларне премије и помоћ у случају смрти запосленог или члана породице запосленог). Просечна зарада запослених се рачуна када се укупан збир месечних зарада подели са бројем запослених на основу евиденције о запосленима.</p>
-------------------	---

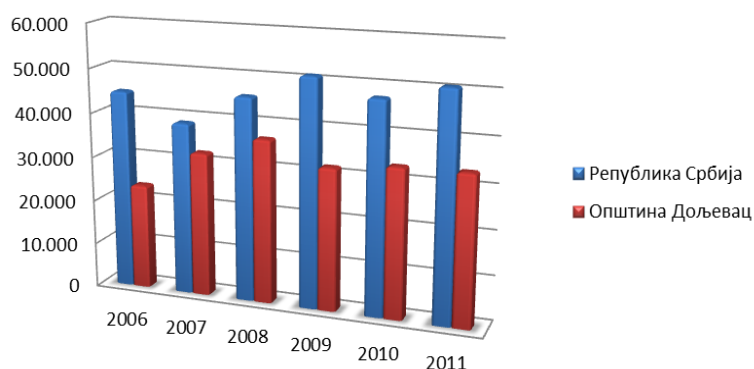
Извори података	Институционални и правни контекст
Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији	Укупна вредност просечне зараде служи да позиционира регион/општину приликом међународног поређења и мери степен регионалног богатства. Друга могућност је поређење просечне зараде региона/општине са просечном зарадом на националном нивоу како би се одредила позиција региона у националној економији. Региони који су у заостатку ће имати вредности знатно испод нивоа националних вредности док ће метрополитски региони или главни градови региона надмашити национални просек за 110-120 %.

ВРЕДНОСТИ

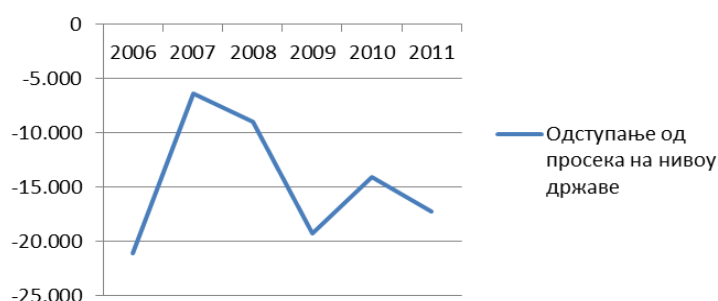
Просечна бруто зарада у РСД	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.*
Република Србија	44.772	38.744	45.674	51.115	47.450	50.770
Општина	23.667	32.380	36.733	31.856	33.388	33.568
%	52,86	83,57	80,42	62,32	70,36	66,12

Напомена: подаци за 2011. годину представљају просек зарада за првих шест месеци

Просечна бруто зарада

Одступање просечне зараде општине Дољевац од просека на нивоу државе (у динарима)

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

У 2005. години просечна зарада у општини је износила 69,51% републичког просека, у 2006. години 74%, а у 2007. години 83,56% републичког просека. У првих шест месеци 2011. године просек бруто зараде на нивоу општине износио је 66,12% републичког просека, односно просечна бруто зарада на нивоу општине је имала опадајући тренд у односу на ниво Републичке Србије.

Кључна запажања у вези са индикатором

Просечна нето зарада у општини Дољевац после пада у 2005. години расте брже него просек Републике Србије. Разлози за тај раст су пре свега у структури привредних субјеката, где се један део њих бави грађевинарством и експлоатацијом минералних сировина шљунком и песком који је у период од 2005. до 2008. био једна од најбоље плаћених привредних делатности.

Са мањим изузетком 2009/10 годину, од 2007. године просечна бруто зарада бележи пад у односу на републички просек.

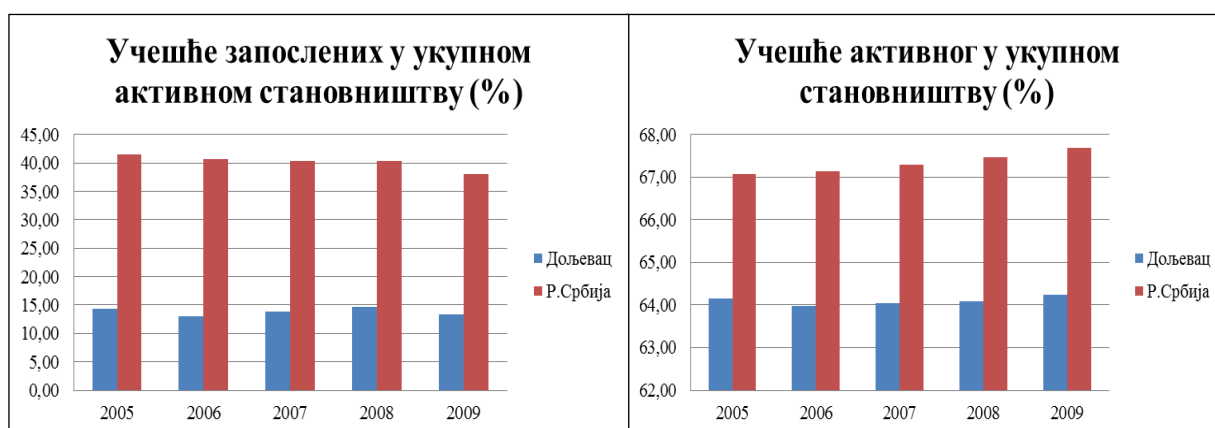
Индикатор бр. 2	Укупна активност и стопа запослености
------------------------	--

Дефинисање	<p>Стопа активности представља проценат активног становништва у укупном становништву од 15 до 64 година.</p> <p>Стопа запослености представља проценат запослених лица од укупног броја становништва од 15 до 64 година.</p> <p>Активност. Пописом становништва, као и у другим значајним статистикама, становништво се дели на активно становништво, лица са сопственим приходом и издржавана лица. Активно становништво чине лица од 15 и више година која се баве својим занимањем, незапослена лица која су у потрази за запослењем и лица која привремено не обављају своје запослење јер су на паузи због служења војне обавезе (активна лица која се не баве својим занимањем). Занимање подразумева спровођење одређене делатности од које се живи. Категорија лица са сопственим примањима састоји се од лица која се не убрајају у категорију активног становништва, али имају редовне приходе за живот, као што су: пензије (старосне, инвалидске, породичне, итд.), приходи од некретнина (издавање објеката за становање, кућа, земљишта, пословних објеката, итд.), и други лични приходи (инвалиднина, социјална помоћ, алиментација, стипендије, итд.). Издржавана лица су сва лица без сопствених средстава за живот или са недовољним средствима за живот и издржавају их родитељи, супружници, рођаци или друге особе укључујући и правна лица.</p> <p>Опишите стопу активности и стопу запослености у последњих 6 – 10 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима.</p>
-------------------	--

Извори података	Институционални и правни контекст
Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији	Ове индикаторе би требало заједно тумачити како би се добила општа макроекономска слика о условима тржишта радне снаге на регионалном нивоу. Запосленост и стопа активности указују на величину регионалне економије у смислу доступне радне снаге и показују интензитет којим локално становништво учествује у економији.

ВРЕДНОСТИ

Год / стање 31.12.	Процена Укупно становништво		Укупно активно становништво		Годишњи просек Запослено становништво		Учешће активног у укупном становништву (%)		Учешће запослених у укупном активном становништву (%)	
	Опш	РС	Опш	РС	Опш	РС	Опш	РС	Опш	РС
2005	18.939	7.440.769	12.150	4.991.743	1.732	2.068.964	64,15	67,09	14,26	41,45
2006	18.645	7.411.569	11.930	4.975.995	1.560	2.025.627	63,98	67,14	13,08	40,71
2007	18.389	7.381.579	11.777	4.967.517	1.628	2.002.344	64,04	67,30	13,82	40,31
2008	18.202	7.350.222	11.664	4.959.456	1.710	1.999.476	64,08	67,47	14,66	40,32
2009	18.061	7.320.807	11.601	4.954.984	1.543	1.889.085	64,23	67,68	13,30	38,12

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

На основу података из пописа 1991. и 2002. године може се закључити да број становника на подручју општине Дољевац из године у годину има тенденцију пада. У периоду између два пописа број становника је опао за 1.101. Та тенденција се и даље наставља и процена је да је број становника општине у 2009 години испод 19.0000.

Учешће активног становништва релативно је стабилно и креће се од 64,15% 2005. године до 64,23% 2009. године. Што се тиче учешћа запослених у укупном активном становништву, видимо да у општини Дољевац овај показатељ се креће од 14,25% у 2005. години до 13,30% у 2009. години.

Кључна запажања у вези са индикатором

Учешће активног становништва релативно је стабилно и креће се на нивоу републичког просека. Истовремено, учешћа запослених у укупном активном становништву далеко је испод републичког просека и има негативан тренд.

Индикатор би требало поновити када буду познати званични резултати пописа из 2011. године.

Индикатор бр. 3	Локацијски коефицијент запошљавања у најзначајнијим привредним секторима за општину
------------------------	--

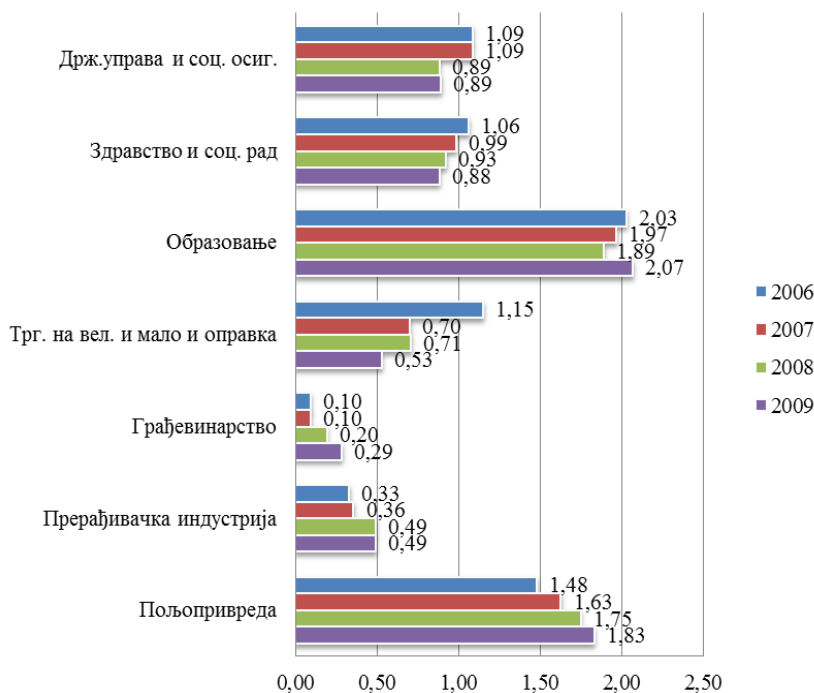
Дефинисање	<p>Локацијски коефицијент (ЛК) је индекс којим се врши поређење удела неке активности дате области са уделом основне активности или удружених активности дате области. За израчунавање било којег локацијског коефицијента примењује се следећа формула. У датој формули врши се поређење регионалне економије (често је то округ) са националном економијом или општинске са регионалном економијом (округом).</p>							
	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 15%; text-align: center;">Локацијски коефицијент</td> <td style="width: 35%; text-align: center;">Запосленост у региону у датој <u>прив. области X за дату годину T</u></td> <td style="width: 5%; text-align: center;">/</td> <td style="width: 45%; text-align: center;">Запосленост на националном нивоу у датој <u>прив. области X за дату годину T</u></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">=</td> <td style="text-align: center;">Укупна запосленост у региону за дату годину T</td> <td></td> <td style="text-align: center;">Укупна запосленост на националном нивоу за дату годину T</td> </tr> </table>	Локацијски коефицијент	Запосленост у региону у датој <u>прив. области X за дату годину T</u>	/	Запосленост на националном нивоу у датој <u>прив. области X за дату годину T</u>	=	Укупна запосленост у региону за дату годину T	
Локацијски коефицијент	Запосленост у региону у датој <u>прив. области X за дату годину T</u>	/	Запосленост на националном нивоу у датој <u>прив. области X за дату годину T</u>					
=	Укупна запосленост у региону за дату годину T		Укупна запосленост на националном нивоу за дату годину T					
	<p>Описати тенденцију за последњих 5 - 6 година. Израчунајте и повезане индикаторе за додатну вредност и за извозну оријентисаност. Нека збирни ЛК представља збир једне трећине три појединачна локацијска коефицијента. Објасните разлике у односу на национални просек (сектори чији је ЛК знатно изнад 1 и знатно испод 1). Идентификујте кључне секторе локалне економије.</p>							

Извори података	Институционални и правни контекст
<p>Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији</p>	<p>Што је већа концентрација додатне вредности у доминантној индустрији (или три кључна сектора) то је већа и осетљивост регионалних економија на глобалну ситуацију и промене у оквиру ових индустријских сектора. Већа разноврсност структуре локалне/регионалне економије генерално смањује ризик да промене у структури глобалне економије (чији су узроци изван датог региона), а посебно код индустрије, могу озбиљно дестабилизovati регионалну економију. С друге стране, специјализација може донети добробит од економије обима локалној производњи која, пак, може довести до веће продуктивности, конкурентности и економског резултата, тако да ове индикаторе треба проучавати и тумачити са одређеним познавањем и разумевањем глобалних покретача конкурентности и њиховим импликацијама на локалном нивоу.</p>

ВРЕДНОСТИ

Локацијски коефицијент	Пољопривреда	Прерађивачка индустрија	Грађевинарство	Трг. на вел. и мало и оправка	Образовање	Здравство и соц. рад	Држ.управа и соц. осиг.
2006	1,48	0,33	0,10	1,15	2,03	1,06	1,09
2007	1,63	0,36	0,10	0,70	1,97	0,99	1,09
2008	1,75	0,49	0,20	0,71	1,89	0,93	0,89
2009	1,83	0,49	0,29	0,53	2,07	0,88	0,89

Локацијски коефицијент

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

У посматраном периоду највећи раст бележи пољопривреда са 1,48 у 2006. години, на 1,83 у 2009. години. Истовремено повећава се локацијски коефицијент у грађевинарству и прерађивачкој делатности. Највећи пад забележен је у трговини на велико и мало и оправци, са 1,15 у 2006. години на 0,53 у 2009. години.

Кључна запажања у вези са индикатором

Локацијски коефицијент бележи велике осцилације у области пољопривреде где имамо нагли пораст запослености. Могуће објашњење је затварања већег броја предузећа, при чему се пољопривреда појавила као алтернатива. Истовремено, треба имати на уму и веома ниску стопу запослености у оквиру радно способног становништва. Трговина која је била изузетно заступљена у 2003. години бележи негативан тренд. Прерађивачка индустрија је релативно слабо заступљена.

Индикатор бр. 4	Удео појединих привредних сектора посматрано према броју запослених радника
------------------------	--

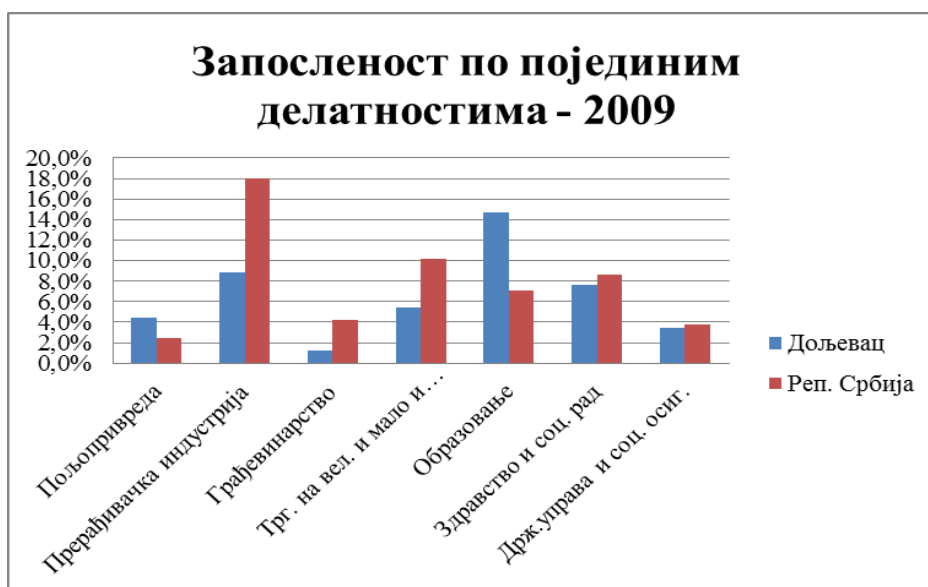
Дефинисање	<p>Ова категорија индикатора указује на стање економске структуре становништва у општини као претпоставке за социо-економски развој уопште и развој МСП у општини у том смислу. Обухвата број запосленог становништва који је у посматраној општини ради у конкретној привредној делатности (обрачунато према годишњем просеку).</p> <p>Сам показатељ се израчунава као структура, односно као остварено учешће запослених по појединим секторима и показује економску структуру општине у односу на основне делатности које се у општини обављају. На основу овог показатеља је могуће утврђивати ранг или поредити привредну структуру општине са вишим јединцима у односу на број запослених.</p> <p>За израчунавање се користе подаци о просечном кретању у току године.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Укупан број запослених становника посматране општине у појединој делатности - Укупан број запослених становника посматране општине <p>Удео појединог сектора у укупном броју запослених (рачуна се као разломак) = $\frac{\text{Укупан број запослених становника посматране општине у појединој делатности}}{\text{Укупан број запослених становника посматране општине}} \times 100$. На основу израчунатог учешћа могуће је рангирати привредне делатности по значају. Такође, могуће је пратити и упоређивати привредну структуру са другим регионима и сличним ентитетима.</p>
-------------------	--

Извори података	Институционални и правни контекст
Статистички годишњак по Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији,	Ова категорија индикатора показује значај, ниво и структуру укупног социо-економског развоја са аспекта употребе људских ресурса, као и перспективу Општине за даљи социо-економски развој. Циљеви: Подизање нивоа економског раста и развоја Општине и смањење миграције становништва у друге, развијеније општине / регионе. Фактори од утицаја: стопа наталитета, стопа морталитета, очекивани животни век становништва, степен демографске старости јединице посматрања – општине, стопа миграције (емиграције и имиграције).

ВРЕДНОСТИ

Година 2009.	Укупно запослено становништво	Пољопривреда	Прерађивачка индустрија	Грађевинарство	Трговина	Други сектори-образовање	Здравствени радници и социјални рад	Државна управа и социјално осигурање
		%	%	%	%	%	%	%
Република Србија	1.889.085	2,4	18,0	4,2	10,2	7,1	8,6	3,8
Дољевац	1.543	4,4	8,9	1,2	5,4	14,7	7,6	3,4

Напомена: приказане су само најзначајније привредне гране

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

У општини Дољевац највећи број запослених је 2009. године радио у образовању (14,7%), а потом у прерађивачкој индустрији (8,9%) и пољопривреди (4,4%).

Кључна запажања у вези са индикатором

Однос броја запослених радника по појединим делатностима у Републици Србији и општини Дољевац за 2009. годину указује на чињеницу да је у општини Дољевац много израженији удео радника у образовању него што је то републички просек, као и то да је много мањи удео запослених у прерађивачкој индустрији него што је то на нивоу Републике.

Индикатор бр. 5	Показатељи незапослености
------------------------	----------------------------------

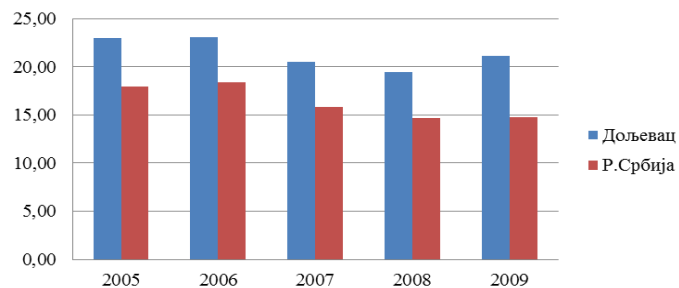
Дефинисање	<p>Незапосленост се номинално исказује бројем укупно незапослених становника а индикатор незапослености као удео незапослених у укупном броју активног становништва. Активно становништво чине лица од 15 и више година која се баве својим занимањем, незапослена лица која су у потрази за запослењем и лица која привремено не обављају своје запослење јер су на паузи због служења војне обавезе (активна лица која се не баве својим занимањем). Занимање подразумева спровођење одређене делатности од које се живи.</p> <p>Као показатељи структуре незапослености се користе индикатори према којима се рачуна удео појединих категорија незапослених у укупном броју незапослених лица.</p> <p>Потребни подаци су:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Незапослено становништво на локалном и вишим нивоима - Укупно активно становништво на локалном и вишим нивоима <p>Учешће незапослених у укупном активном становништву (у %) се рачуна као количник ове две величине помножен са 100</p> <p>Показатељи структуре су:</p> <p>Незапослени на 1000 становника Становништво које први пут тражи запослење Општина у односу на 1000 становника Становништво без квалификација у односу на укупно и/или незапослено Број жена које траже посао у односу на укупно и/или незапослено</p>
-------------------	--

Извори података	Институционални и правни контекст
Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији	<p>Ове индикаторе би требало заједно тумачити како би се добила општа макроекономска слика о условима тржишта радне снаге на локалном нивоу. Незапосленост, посебно стављена у однос са активности становништва као и структура незапослености указују на ниво искоришћености радног ресурса, развијеност економије у смислу доступне радне снаге и показују интензитет којим локално становништво учествује у економији.</p> <p>Опишите стање и структуру незапослености и објасните разлике у односу на национални (или регионални) просек</p>

ВРЕДНОСТИ

Год.	Укупно активно становништво		Незапослено становништво		Учешће незапослених у укупном активном становништву (%)		Незапослени на 1000 становника	Први пут траже запослење Општина		Без квалификација Општина		Жене Општина	
	Опш	РС	Опш	РС	Опш	РС		Опш.	број	%	број	%	Број
2005	12.150	4.991.743	2.799	895.697	23,04	17,94	143	757	54,60	660	47,60	699	50,40
2006	11.930	4.975.995	2.749	916.257	23,04	18,41	136	610	47,40	597	46,40	619	48,10
2007	11.777	4.967.517	2.419	785.099	20,54	15,80	127	494	42,30	525	45,00	559	47,90
2008	11.664	4.959.456	2.271	727.621	19,47	14,67	112	398	39,50	414	41,10	460	45,70
2009	11.601	4.954.984	2.452	730.372	21,14	14,74	110	330	34,30	389	40,40	424	44,10

Учешће незапослених у укупном активном становништву (%)

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

У посматраном периоду (2005. – 2009. година) евидентан је апсолутни и проценутални пад броја незапослених (2.799 на 2.452) односно учешће у активном становништву (23,04% на 21,14%) али је тај проценат и даље знатно већи до процента незапослених на нивоу Србије (смањен од 17,94% на 14,74%).

У посматраном периоду знатно се смањио број лица која први пут траже запослење (54,60% на 34,30%). Процент незапослених без квалификација (47,60% на 40,40%) и жена (50,40% на 44,10%) је доживео блажи пад.

Кључна запажања у вези са индикатором

Удео незапослених лица изнад је ниво удела незапослених на нивоу Републике Србије и не бележи сигнификантније побољшање.

Индикатор бр. 6	Број регистрованих привредних субјеката на 1000 становника
------------------------	---

Дефинисање	<p>Привредни субјекти су облици организовања дефинисани Законом о привредним друштвима (Службени гласник РС, бр. 125/2004), Законом о предузећима (Службени гласник СРЈ, бр. 29/96), Законом о задругама (Службени гласник СРЈ, бр. 41/96), Законом о банкама и другим финансијским организацијама (Службени гласник СРЈ, бр. 24/96), Законом о берзама, берзанском пословању и берзанским посредницима (Службени гласник СРЈ, бр. 90/94) и Законом о осигуравајућим друштвима (Службени гласник СРЈ, бр. 30/96).</p> <p>Описати тренд за последњих 6 - 10 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Приказати структуру запослености и структуру регистрованих привредних субјеката по секторима. Дајте податке о порезима које плаћају локална предузећа. Објасните разлике у односу на национални просек.</p>
-------------------	---

Извори података	Институционални и правни контекст
Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији	Број регистрованих привредних субјеката је важан фактор који указује на економску снагу региона/општине. Међутим, додатне варијабле су неопходне како би се добила шира слика. МСП (предузећа са мање од 250 запослених) се поимају као стабилизирајући фактор економије. Иако МСП представљају фактор стабилизације локалне /регионалне економије, велика предузећа имају незаменљиву улогу у развоју локалне/регионалне економије. Предузетници који су у систему ПДВ-а могу се пратити јер се тиме гарантује да су ова предузећа сасвим извесно активна (док код других предузећа велики број може бити и не-активан).

ВРЕДНОСТИ

Бр. регистрованих привредних субјеката	Стање на дан 30.11.2011.				Број становника по попису 2011. године
	привредна друштва	предузетници	укупно прив.субјекти	бр.рег.прив.суб. на 1000 ст.	
Општина Дољевац	78	398	476	24,85%	19.158

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

Подаци показују да на 1000 становника општине Доњевац имамо 16,56 регистрованих привредних субјеката.

Кључна запажања у вези са индикатором – чињенице и подаци

Сам податак није обесхрабрујући, међутим када погледамо структуру регистрованих привредних субјеката, онда је јасно да 77,46% чине предузетници.

-

Индикатор бр. 6а	<i>Нето број нових предузећа на 1000 предузећа</i>
-------------------------	---

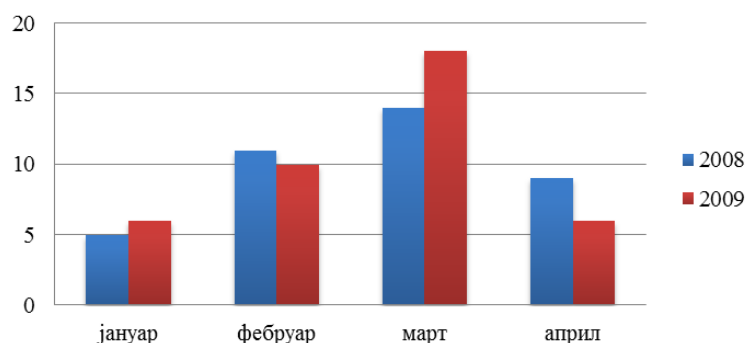
Дефинисање	<p>(Број новооснованих предузећа – Број угашених предузећа) подељен са укупним бројем предузећа (изражено у хиљадама).</p> <p>Описати тренд за последњих 6 - 10 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Пратите тренд раста неактивних привредних субјеката. Објасните разлике у односу на национални просек.</p>
-------------------	---

Извори података	Институционални и правни контекст
Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији	Овај индикатор описује други феномен. Прво, он може дати прецизне податке у вези са локалним/регионалним циклусом економије. Различите фазе локалне/регионалне економије се јасно оцртавају у процесу оснивања и затварања предузећа. Баланс између ова два процеса може да укаже на континуирану циклусну фазу или континуирану структуралну промену у локалној/регионалној економији. Друго, дугорочно стање баланса у нето броју нових предузећа може да укаже на опадање/раст социо-економског развоја региона. И треће, интензитет једног или другог процеса може да укаже или на динамично или на ригидно пословно окружење.

ВРЕДНОСТИ

2008				2009			
јануар 2008.	фебруар 2008.	март 2008.	април 2008.	јануар 2009.	фебруар 2009.	март 2009.	април 2009.
5	11	14	9	6	10	18	6

Нето број нових предузећа на 1000 предузећа

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

Кључна запажања у вези са индикатором

Индикатор бр. 7	Површина пословног простора на 1000 становника изграђена претходне године
------------------------	--

Дефинисање	Показује укупан број м2 пословног простора који је изграђен у једној години стављен у однос са бројем становника израженим у хиљадама
-------------------	---

Извори података	Институционални и правни контекст
Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији. Подаци јавно комуналних предузећа.	Ова категорија индикатора указује на динамику опремања МСП (нових и/или већ постојећих) и значајна је за поређење са другим општинама или са просечном величином у региону или републици. Ови индикатори представљају једно од мерила за достигнути ниво динамизма у развоју обзиром да је превасходна оријентација предузетника да пре свега граде м2 пословног простора. Циљеви: Повећање квалитета рада у пословном окружењу локалне заједнице. Фактори од утицаја: Ниво привредне развијености општине, Ниво профитабилности и конкурентности постојећих предузећа као и ефективности инвестиција, Развијеност пословне инфраструктуре општине као и МСП.

ВРЕДНОСТИ

Општина	Укупна површина (ново) изграђеног пословног простора у 2008 години (м2)	Број домаћинстава изражен у хиљадама по попису	Површина пословног простора на 1000 становника изграђена у години (м2)
Република Србија/Регион	480.630	2.521.190	65,39
Општина Дољевац			

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

--

Кључна запажања у вези са индикатором

--

Индикатор бр. 8	Степен задужености општине
------------------------	-----------------------------------

Дефинисање	<p>Задуживање је посебан облик дужничко-поверилачког односа у коме неки субјект врши узимање средстава од других приватно-правних или јавно-правних ентитета ради финансирања или реализације одређених циљева, уз услов да се позајмљена средства, након истека одређеног временског периода, врате повериоцу уз плаћање одређеног износа камате. По правилу, држава се задужује да би у датом временском року отклонила неравнотежу која може настати између приходне и расходне стране њеног буџета, за финансирање ванредних, непредвиђених догађаја и расхода који могу настати по том основу, за улагање у инвестиције чијом реализацијом ће се створити бољи економски, али и други услови за живот и рад грађана, односно привредних субјеката, као и за улагања у друге намене или пројекте којима ће се подстицати, односно стварати предуслови за бржи развој земље. Из «пресека» искустава развијених земаља, јединце локалне самоуправе могу се задуживати само за покривање капиталних јавних расхода. Поред овог вида задужења, јединицама локалне самоуправе се може дозволити и задуживање ради покривања дефицита текуће ликвидности. Степен задужености буџета јединице локалне самоуправе указује на то колико носиоци политике имају «простора» за узимање додатних средстава којим се могу реализовати одређени капитални пројекти који ће бити у функцији остварења стратешких или развојних циљева општине/града.</p> <p>Анализирајте показатеље расположиве маргине задужења у наредних пет година. Препорука је да се користе остали корелациони индикатори. У том смислу, могу се описати и анализирати показатељи који су везани за остварење или процену остварења: 1) процента суфицита текућег дела буџета, 2) процента учешћа изворних прихода у остварењу буџета, 3) процента учешћа уступљених прихода у остварењу буџета, 4) кретања остварења уступљених и изворних прихода по глави становника у последњих пет година и 5) процента учешћа наменских прихода у буџету.</p>
-------------------	---

Извори података	Институционални и правни контекст
<ul style="list-style-type: none"> - Одлука о завршном рачуну буџета за 2008., 2009 и 2010 годину. - Подаци општинске или градске службе за трезор о обиму и структури 	<p>Законом о јавном дугу (видети чланове 33-38) регулисани су услови и висина задужења локалне самоуправе у Републици Србији. У току буџетске године, задуживање за финансирање дефицита краткорочне ликвидности не сме прећи 5% укупно остварених прихода буџета у претходној години. С друге стране, извршено је раздвајање у утврђивању висине укупног дуга и дозвољеног износа отплате ануитета у једној буџетској години: а) износ неизмиреног дугорочног задужења за капиталне инвестиционе расходе не може бити већи од 50% укупно остварених</p>

<p>задужености буџета.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Одлука о буџету за 2011. годину. - Меморандум о буџету за 2011. и наредне две фискалне године. - Пројекција прихода и примања буџета за период од 2009. до-2013. године. 	<p>текућих прихода буџета општине/града у претходној години; б) износ главнице и камате који доспева у свакој години на сва неизмирена дугорочна задуживања не може бити већи од 15% укупно остварених текућих прихода буџета општине/града у претходној години. Поред узимања кредита, јединицама локалне самоуправе дато је право да се могу задуживати и емитовањем хартија од вредности. Ово право дато је под условом да те хартије могу искључиво куповати Република Србија и финансијске институције под које спадају банке, друштва за осигурање, брокерско-дилерска друштва, пензиони фондови, инвестициони фондови и штедионице.</p> <p>Имајући у виду да задуживање локалне самоуправе има превасходно капитални карактер, средствима јавног зајма може да се реализује финансирање изградње, одржавања и реконструкције комуналне инфраструктуре, објеката и опреме у области образовања, културе, спорта, рекреације, здравства, социјалне заштите и других потреба од капиталног интереса за заједницу, које су, пре свега, утврђене у оквиру изворних надлежности локалних власти. Задуживање ради покривања дефицита текуће ликвидности има краткорочан карактер – средства се морају вратити у истој буџетској години у којој су узета.</p>
---	--

ВРЕДНОСТИ

у хиљ. дин.

		2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
1	Остварење или процена остварења ТЕКУЋИХ прихода буџета за посматрану буџетску годину	186.155	324.700	242.000	234.290	338.789
2.1	15% остварења или процене остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину (1 X 15 / 100)	27.923	48.705	36.300	35.144	50.818
2.2	Износ главнице и камате који доспева у посматраној години	50	13.100	13.900	7.148	12.000

2.3	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У АПСОЛУТНОМ ИЗНОСУ (2.1 – 2.2)	27.873	35.605	22.400	27.996	38.818
2.4	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У РЕЛАТИВНОМ ИЗНОСУ - % УКУПНИХ ТЕКУЋИХ ПРИХОДА БУЏЕТА (2.3 / 1 X 100)	14,97%	10,97%	9,26%	11,95%	11,46%
3.1	50% остварења или процене остварења текућих прихода буџета за посматрану буџетску годину (1 X 50 / 100)	93.078	162.350	121.000	117.145	169.395
3.2	Укупан износ неизмиреног дугорочног задужења буџета општине или града за капиталне инвестиционе расходе	0	40.000	40.000	35.700	26.200
3.3	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У АПСОЛУТНОМ ИЗНОСУ (3.1 – 3.2)	93.078	122.350	81.000	81.445	143.195
3.4	РАСПОЛОЖИВА СРЕДСТВА У РЕЛАТИВНОМ ИЗНОСУ % УКУПНИХ ТЕКУЋИХ ПРИХОДА БУЏЕТА (3.3 / 1 X 100)	50,00%	37,68%	33,47%	34,76%	42,27%

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

Расположива средства у апсолутном износу бележе осцилацију у посматраном периоду.

Кључна запажања у вези са индикатором

Посматрани период је веома кратак да би се извукла кључна запажања.

Индикатор бр. 9	Фискални капацитет општине – Остварење изворних прихода (фискалних облика) по глави становника
------------------------	---

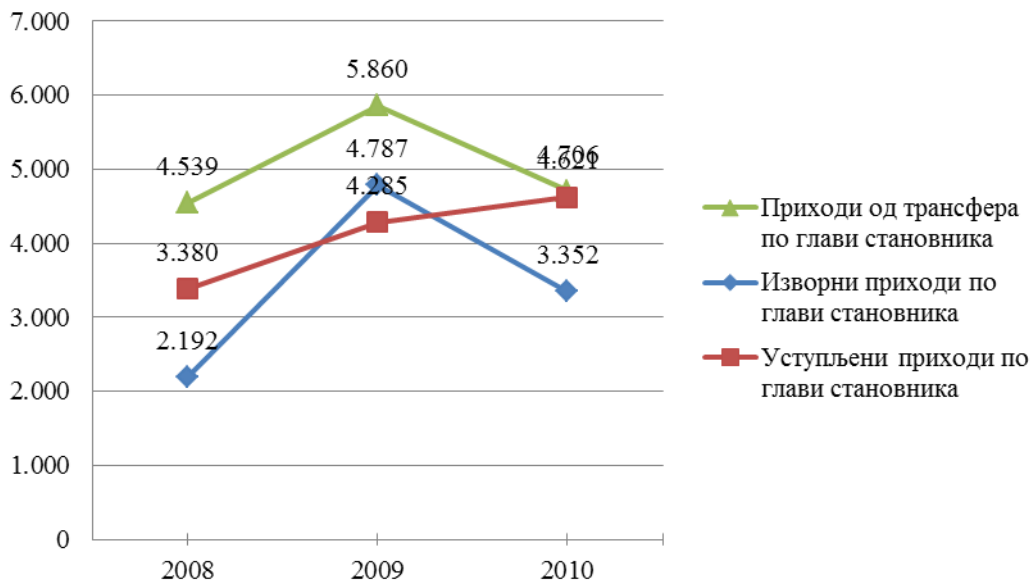
Дефинисање	<p>Утврђивањем категорије изворних прихода, јединицама локалне самоуправе у Републици Србији омогућено је да, у зависности од своје финансијске снаге, односно фискалног капацитета којег поседују, могу самосталним увођењем пореских, али и остваривањем непореских облика јавних прихода, финансирати изворни делокруг јавних послова. Фискални капацитет представља способност да се употребом различитих инструмената пореске политике оствари одређен износ буџетских прихода неког јавноправног ентитета. Финансијски капацитет зависи од достигнутог степена материјалног богатства општине или града, односно од обима и структуре пореске основице на коју се може прописивати одређена пореска обавеза и остваривати јавни приходи. Већа снага финансијског/фискалног капацитета ствара могућност за обезбеђење више средстава у буџету из кога се може финансирати стратешки развој општине или града. Финансијски капацитет може представљати поуздан индикатор који ће указивати на достигнути степен и динамику пада/раста материјалног богатства општине или града у одређеном временском периоду.</p>
-------------------	--

Извори података	Институционални и правни контекст
Одлуке о завршним рачунима буџета за 2006., 2007., 2008., 2009 и 2010. годину.	<p>По Закону о финансирању локалне самоуправе, следеће врсте прихода могу се узети као фискални облици прихода (фискалитети) којим се може мерити фискални капацитет општине или града: 1) порез на имовину (на непокретности); 2) локалне комуналне таксе; 3) накнада за коришћење грађевинског земљишта; 4) накнада за уређивање грађевинског земљишта; 5) приходи по основу самодоприноса.</p> <p>Поред ових облика прихода, општине се финансирају и из; 1) уступљених прихода, где је остварење пореза на зараде најважније за финансијску стабилност буџета, и 2) прихода од трансфера.</p>

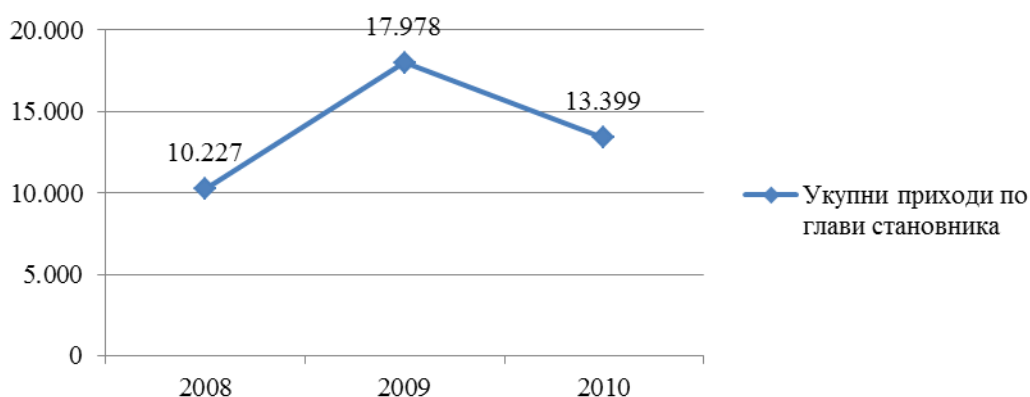
ВРЕДНОСТИ

Ред. бр.	Година	2008.	2009.	2010.
	Фин. податак			
1	Укупно остварење фискалних облика изворних прихода	39.900.000	86.465.000	60.538.000
2	Укупно остварење уступљених прихода	61.525.000	77.385.000	83.462.000
3	Укупно остварење прихода од трансфера	82.621.689	105.830.000	85.000.000
4	Укупни приходи буџета општине Дољевац	186.155.000	324.700.000	242.000.000
5	Број становника	18.202	18.061	18.061
А)	Изворни приходи по глави становника (1/5)	2.192	4.787	3.352
Б)	Уступљени приходи по глави становника (2/5)	3.380	4.285	4.621
В)	Приходи од трансфера по глави становника (3/5)	4.539	5.860	4.706
	Укупни приходи по глави становника (4/5)	10.227	17.978	13.399

Финансијски капацитет општине

Укупни приходи по глави становника

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

Приходи по глави становника значајније осцилирају, од 10.277 РСД у 2008. години, до 17.978 РСД у 2009. години, после које бележе пад на 13.399 РСД у 2010. години.

Кључна запажања у вези са индикатором

Приликом анализе индикатора посматрани су најзначајније категорије прихода. Уочено је приходи по глави становника значајније осцилирају, али треба имати у виду да је посматрани период релативно кратак.

Уочава се да уступљени приходи имају константан узлазни тренд, што није случај са изворним приходима и приходима од трансфера.

Индикатор бр. 10

Обим директних инвестиција по глави становника

Дефинисање

Директне инвестиције (ДИ) се дефинишу као инвестиције учињене за преузимање дугорочних интереса у предузећима која своје операције спроводе на подручју општине. Описати тренд за последњих 6 година. Упоредите своје податке са националним просеком и конкурентима. Израчунајте и повезане индикаторе. Идентификујте најважније инвеститоре – држава, привредна грана, преузимање/удруживање капитала/Greenfield инвестиције.

Извори података

Институционални и правни контекст

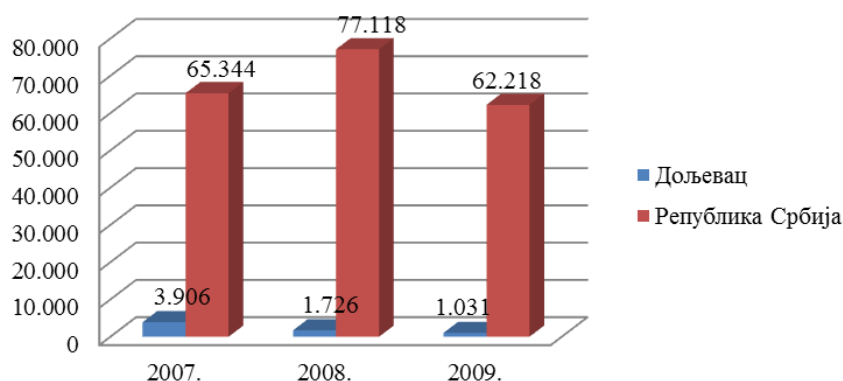
Републички Завод за статистику, публикација – годишњак Општине у Републици Србији

Обим директних инвестиција по глави становника показује интензитет активности компанија на подручју општине. Значајан прилив инвестиција по глави становника може да значи да је општина интересантна за инвеститоре. Значајна зависност од директних инвестиција може утицати на економски развој општине у дугорочном периоду.

ВРЕДНОСТИ

Обим инвестиција по глави становника изражен у РСД	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Република Србија	65.344	77.118	62.218			
Општина Дољевац	3.906	1.726	1.031			

Обим директних инвестиција по глави становника изражен у РСД

Напомене у вези са индикатором – чињенице и подаци

У посматраном периоду обим директних инвестиција по глави становника бележи пад са 3.096 РСД у 2007. години на 1.031 РСД у 2009. години.

Кључна запажања у вези са индикатором

Обим директних инвестиција у општини Дољевац драстично је нижи од износа на нивоу Републике и у приказаном периоду (2007.-2009. година) има чак и тенденцију пада (3906 на 1031 динар по глави становника годишње) .

Даном ступања на снагу ове Стратегије, престаје да важи Стратегија за развој малих и средњих предузећа и предузетништва, за период од 2009.-2013. године, усвојена на седници скупштине општине дана 25.12.2009. године („Сл.лист града Ниша“ бр. 2/2010).

Стратегију за развој МСПП-а у општини Дољевац, за период од 2009.-2013. године , објавити у Службеном листу Града Ниша.

Број: 02-61

У Дољевцу 27.04.2012.године.

Скупштина општине Дољевац

Председник,
Томислав Кулић, с.р.